

2021-22

[DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN]

PROGRAMACIÓN

Mª BELÉN ROMERO GÓMEZ

Índice

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.....	4
2. OBXECTIVOS XERAIS.....	5
3. RELACIÓN COAS COMPETENCIAS BÁSICAS.....	6
4. 1º de ESO.....	7
4.1.- OBXECTIVOS.....	7
4.2.- COMPETENCIAS ESPECÍFICAS E A SÚA RELACIÓN COAS COMPETENCIAS BÁSICAS.....	8
4.3.- CONTIDOS.....	9
4.4.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN.....	14
4.5.- ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.....	14
4.6.- MÍNIMOS ESIXIBLES.....	15
5. 2º de ESO.....	15
5.1.- OBXECTIVOS.....	15
5.2.- COMPETENCIAS BÁSICAS E A SÚA RELACIÓN COAS COMPETENCIAS ESPECÍFICAS.....	16
5.3.- CONTIDOS.....	19
5.4.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN.....	25
5.5.- ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.....	27
5.6.- MÍNIMOS ESIXIBLES.....	27
6. 3º de ESO.....	27
6.1.- OBXECTIVOS.....	27
6.2.- COMPETENCIAS ESPECÍFICAS E A SÚA RELACIÓN COAS COMPETENCIAS BÁSICAS.....	29
6.3.- CONTIDOS.....	30
6.4.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN.....	35
6.5.- ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.....	35
6.6.- MÍNIMOS ESIXIBLES.....	36
7. 4º de ESO.....	36
7.1.- OBXECTIVOS.....	36
7.2.- COMPETENCIAS BÁSICAS E A SÚA RELACIÓN COAS COMPETENCIAS ESPECÍFICAS.....	37
7.3.- CONTIDOS.....	42
7.4.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN.....	49
7.5.- ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.....	50
7.6.- MÍNIMOS ESIXIBLES.....	51
8. METODOLOXÍA.....	51
9. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN.....	52
10. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁTICOS.....	53
10.1.- LIBROS DE TEXTO RECOMENDADOS.....	53
10.2.- GUIÓN TRABALLO DO LIBRO.....	53
10.3.- BIBLIOGRAFÍA TRABALLO LIBRO.....	54
10.4.- TEXTOS E DOCUMENTOS.....	55
11. TRANSVERSALIDADE.....	55
12. ATENCIÓN A DIVERSIDADE.....	56

1. INTRODUCCIÓN - BACHARELATO.....	58
1.1.- Finalidades educativas.....	58
1.2.- Características do ensino da Relixión e Moral católica no Bacharelato.....	58
2. OBXECTIVOS.....	59
3. COMPETENCIAS BÁSICAS.....	60
4. CONTIDOS.....	60
5. CRITERIOS DE AVALIACIÓN.....	66
6. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.....	67
7. MÍNIMOS ESIXIBLES.....	67
8. METODOLOXÍA.....	68
9. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN.....	69
10. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁTICOS.....	70
10.1.- LIBRO DE TEXTO.....	70
10.2.- GUIÓN TRABALLO DO LIBRO.....	70
10.3.- BIBLIOGRAFÍA TRABALLO LIBRO.....	71
10.4.- TEXTOS E DOCUMENTOS.....	72
11. TRANSVERSALIDADE.....	73
12. ATENCIÓN A DIVERSIDADE.....	73
13. ACTIVIDADES DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN.....	73
14. PROXECTO LECTOR.....	74
15. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN TIC.....	76

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Os alumnos que elixen Relixión na Educación Secundaria Obrigatoria recibiron, case na súa totalidade, formación relixiosa ao longo da etapa da Educación Primaria. Iso obriga a programar os contidos desde o suposto de que xa posúen unha iniciación importante na materia. Con todo, o salto entre a Primaria e a Secundaria debe ser suave e calculado. Moitas cousas esquecéronse; outras non tiñan significación antes e empezan a tela cando o alumno/a están no limiar da adolescencia ou en plena adolescencia; numerosos contidos, recibidos antes sen dificultade, suscitan críticas ou rexeitamentos, etc. Por todo iso, a Formación Relixiosa na idade comprendida entre os 12 e 16 anos debe presentarse :

1. De forma aberta ao diálogo, á interpelación e, moitas veces, á discrepancia crítica.
2. Integrada na realidade. As marcas, aceptadas ou rexeitadas, do relixioso impregnan paisaxe, calendario, linguaxe, edificios, obxectos de adorno, medios de comunicación. A clase de Relixión debe axudar a descubrilas e interpretalas. A clase de Relixión convértese así nun excelente medio para relacionarse de xeito máis harmónico coa contorna.
3. En conexión coa vida e os intereses dos alumnos. Os proxectos, grandes ou pequenos, os problemas individuais ou colectivos, académicos ou familiares, físicos ou afectivos, teñen que reflectir o seu eco na clase de Relixión. Non cabe «frialdade académica» nesta materia.

O currículo da opción confesional católica é una síntese básica e global da mensaxe cristiá, adecuada á idade do alumno, ás esixencias epistemolóxicas da materia, as expresións culturais do contorno e ás demandas didácticas do sistema educativo. Xunto con outras opción, enmárcase nun contexto histórico e social, inclúe parte do grande acervo cultural e artístico que emana da fe católica e doutras confesións, e posibilita a análise comparada dos contidos e liñas básicas das grandes relixións vixentes.

O ensino relixioso católico contempla o fenómeno relixioso nas súas distintas dimensións. A opción confesional católica achega a súa propia perspectiva das mesmas:

A **dimensión cultural e histórica** está presente no ensino relixioso, dado que o patrimonio cultural, histórico e antropolóxico-axiolóxico que gran parte das sociedades reciben do pasado está vertebrado por contidos relixiosos. Neste sentido, a Relixión católica deu os seus froitos na arte, nos sistemas de significación moral, na creación popular e na acción social. Por iso, o currículo da opción confesional católica ensina a incidencia que o cristianismo – nos seus contidos doutrinais e as súas formas históricas – tivo e ten na cultura española e europea.

A **dimensión humanizadora** da opción confesional católica constitúe unha achega eficaz na maduración da personalidade integral do alumno, enraizando os mesmos obxectivos do sistema educativo nun núcleo referencial de ideas, valores e crenzas que permiten ao alumno dar resposta aos seus interrogantes máis radicais, facendo á súa vez posible a formación de homes e mulleres conscientes, críticos, libres e creadores. A formación relixiosa católica achega deste xeito una cosmovisión que fai posible a apertura cara ao fundamento e o sentido último da vida, da ciencia, da cultura e da identidade mesma da persoa humana. Trátase de afrontar as grandes preguntas que o alumno se formula e axudarlle a atopar as respostas que poderá asumir como opción libre e persoal. É finalidade da escola que os alumnos logren o seu desenvolvemento persoal; o que non é posible sen una conveniente fundamentación e orientación cara a un significado último e global da existencia.

A **dimensión ético-moral** explicita as esixencias morais que implican a mensaxe cristiá. Na opción confesional católica ofrécese un determinado xeito de ver a vida, en cuxa base se atopa un concepto de home, un núcleo de referencia de ideas e crenzas, e a proposta dunha escala de principios e valores. O ensino relixioso católico expón, fundamenta e xerarquiza os valores e virtudes capaces de educar a dimensión moral e social da personalidade do alumno, en orde a facer posible a maduración na responsabilidade, o exercicio da solidariedade e da caridade. Todo iso, como expresión coherente do coñecemento de Deus revelador en Xesús Cristo.

A opción confesional católica preséntase no ámbito escolar, na súa estrutura epistemolóxica ou disciplinar, co **carácter científico** co que, na cultura universitaria, se abordan as ciencias da relixión e a teoloxía. Os seus contidos son saberes cunha fundamentación e una metodoloxía científica propia, implantados con rigor e tradición nos Estados do noso contorno cultural. O seu estatuto epistemolóxico orixinal entra no ámbito educativo en confrontación e diálogo con aqueles outros tipos de saberes e racionalidade que operan na escola.

Na Educación Secundaria, a opción confesional católica ten en conta as características psicolóxicas propias da adolescencia. Nesta idade o alumno fórmulase especialmente a actitude persoal ante o relixioso dunha forma máis racional e entra nunha fase de interiorización que axunta un descubrimento maior de si mesmo e una capacidade crecente de abstracción.

2. OBXECTIVOS XERAIS.

1. Coñecer e interpretar os distintos elementos que conforman o fenómeno relixioso na súa estrutura e na súa expresión histórica, como base de comprensión das distintas relixións.
2. Razoar as respostas que as grandes relixións lles dan ás preguntas do ser humano sobre a concepción do home e o seu destino último.
3. Coñecer a Biblia, na súa orixe, estrutura, finalidade e interpretación pertinente en relación coa historia e experiencia relixiosa de Israel, e como expresión da revelación de Deus Pai aos homes.

4. Coñecer os contidos do cristianismo que fundamentan a concepción do ser humano creado por Deus e destinado a ser fillo seu.
5. Identificar a Xesucristo como Fillo de Deus, salvador encarnado entre os homes, mediante o coñecemento e análise da súa mensaxe, a súa vida e a súa presenza polo Espírito Santo.
6. Analizar e valorar o sentido e finalidade da Igrexa en canto realización institucional do servizo de humanización e salvación que Cristo lle ofrece ao ser humano, e descubrir a súa achega aos procesos máis importantes da historia española e europea.
7. Coñecer e valorar a resposta dos crentes á mensaxe e ao acontecemento cristián, que se realiza na Igrexa.
8. Comprender e distinguir a acción salvadora de Cristo e o carácter de celebración de cada un dos sacramentos.
9. Descubrir os fundamentos racionais e revelados que xustifican o ensino moral da Igrexa católica e orientan a relación do home con Deus, consigo mesmo, cos outros e co mundo.
10. Analizar as esixencias e compromisos dos cristiáns na súa relación con Deus, consigo mesmo e cos demais, relacionándoos con outras opcións presentes na sociedade e nas grandes relixións.
11. Recoñecer e valorar os fitos máis importantes da fe cristiá na historia da Igrexa, nas grandes obras da cultura e nas súas festas, considerando tamén as achegas doutras relixións.
12. Analizar os principios que fundamentan a fe cristiá na vida eterna, valorando criticamente a proposta das grandes relixións.

3. RELACIÓN COAS COMPETENCIAS BÁSICAS

O carácter integrador da materia de Relixión católica, fai que a súa aprendizaxe contribúa á adquisición das seguintes competencias básicas:

A materia de Relixión católica contribúe á adquisición da **competencia en comunicación lingüística**, posto que propón a utilización da linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita, como instrumento de aprendizaxe e como instrumento de regulación de condutas e emocións. Ademais, mediante as súas propostas de traballo, as súas actividades e os seus recursos fomenta a escoita e a conversa consciente dos principais tipos de interacción verbal, a comprensión e a comunicación, e promove o feito de saber verbalizar conceptos, explicitar ideas, redactar un escrito e expoñer un argumento.

A materia de Relixión católica contribúe á adquisición da **competencia no coñecemento e na interacción co mundo físico**, xa que as súas formulacións buscan sempre que o alumno saiba interactuar co mundo físico, aprenda a interpretar os sucesos e predicir as súas consecuencias e perciba axeitadamente o espazo físico no que se desenvolve a vida e a actividade humana. Ademais, salienta a relevancia que ten ser consciente da importancia do uso responsable dos recursos naturais.

A materia de Relixión católica contribúe á adquisición da **competencia do tratamento da información e competencia dixital** xa que promove que os alumnos saiban buscar, obter, procesar e comunicar a información e transformala en coñecemento. Saber acceder a información utilizando

técnicas e estratexias diversas e dominar o uso das ferramentas das TICs como apoio de traballo constitúen tamén competencias importantes fomentadas por esta materia.

A materia de Relixión católica contribúe á adquisición da **competencia social e cidadá** xa que promove que os alumnos coñezan a realidade social, o seu pasado histórico e os seus problemas, saiban vivir en sociedade, comprender a realidade social do mundo no que viven e exercer a cidadanía democrática. Amais, a materia busca que os alumnos sexan capaces de poñerse no lugar do outro, aceptar as diferenzas, ser tolerante e respectar os valores, as crenzas, as culturas e a historia persoal e colectiva dos outros, saber convivir e facelo de forma comprometida cos valores universalmente aceptados.

A materia de Relixión católica contribúe á adquisición da **competencia cultural e artística** xa que promove que os alumnos saiban apreciar, comprender e valorar criticamente diferentes manifestacións culturais e artísticas, empreguen a cultura e a arte como fonte de gozo e enriquecemento persoal e aprecien a expresión de ideas, experiencias ou sentimentos de forma creativa.

A materia de Relixión católica contribúe á adquisición da **competencia para aprender a aprender**, posto que promove que os alumnos sexan capaces de iniciarse na aprendizaxe e continuala de xeito autónomo, que se saiban desenvolver ante as incertezas, admitir diversidade de respostas posibles ante un mesmo problema, ser conscientes do que se sabe e do que queda por aprender e saber como se aprende e como se xestionan os procesos de aprendizaxe.

A materia de Relixión católica contribúe á adquisición da **competencia da autonomía e iniciativa persoal** xa que promove que os alumnos saiban optar con criterio propio, saiban levar adiante as iniciativas necesarias para desenvolver e facerse responsables das propias opcións, e adquiren a capacidade precisa para se enfrontar aos problemas.

Ademais, a materia de Relixión católica busca que os alumnos adquiren valores como a dignidade, a liberdade, a autoestima, a seguridade dun mesmo e a demora da satisfacción; e sexan capaces de transformar as ideas en actos, de xerar ideas novas e posúan as calidades da autonomía, autoestima, perseveranza, responsabilidade, autocrítica, iniciativa e creatividade, amais das habilidades sociais do respecto polas ideas dos demais, capacidade de diálogo e traballo cooperativo.

Por último, os contidos desta materia de Relixión católica subliñan a importancia de que os alumnos teñan confianza en si mesmos, espírito de superación e a asunción de riscos, e sexan capaces de ter un espírito emprendedor e unha sa ambición persoal e profesional.

4. 1º de ESO

4.1.- OBXECTIVOS

1. Descubrir os elementos do feito relixioso e as súas distintas manifestacións na historia e na vida dos pobos.
2. Fomentar o diálogo interrelixioso como base da convivencia e da paz.
3. Buscar resposta ás preguntas fundamentais que nos facemos sobre a orixe e o destino das persoas e analizar as implicacións que ten dar resposta a estas preguntas.
4. Razoar as respostas que as grandes relixións dan ás grandes preguntas sobre a existencia.
5. Comprender, a partir dos relatos da creación, que as persoas estamos feitas a imaxe e semellanza de Deus, chamados a colaborar na obra da creación.
6. Comprender o que querían comunicar os evanxelistas ao narrar os acontecementos da infancia e do comezo da vida pública de Xesús.
7. Comprender o que Xesús quere dicir cando fala do reino de Deus e cales son as características do mesmo.
8. Analizar o acontecemento da resurrección de Xesús e a importancia que este feito ten para a vida dos cristiáns.
9. Analizar o acontecemento da elección dos discípulos por parte de Xesús.
10. Analizar os moitos e diferentes tipos de amor que se dan no ser humano.
11. Comprender a relación que existe entre amor e sexualidade, insistindo na importancia que ten a maduración sexual da persoa.
12. Adquirir uns principios básicos para poder actuar con liberdade e responsabilidade no campo da sexualidade.
13. Recoñecer o matrimonio como institución social e como compromiso de entrega mutua realizado por dúas persoas no amor.
14. Comprender o sentido do sacramento do matrimonio e coñecer as súas características.
15. Analizar os interrogantes profundos do ser humano sobre a orixe do universo para valorar as respostas que a fe cristiá dá sobre a creación e a vida humana.

4.2.- COMPETENCIAS ESPECÍFICAS E A SÚA RELACIÓN COAS COMPETENCIAS BÁSICAS

A materia de Relixión católica ten vinculación con todas as competencias básicas e mantén unha vinculación especial coas competencias básicas nº. 3, 5, 6 e 8: Competencia no coñecemento e a interacción co mundo físico, Competencia social e cidadá, Competencia cultural e artística e Autonomía e iniciativa persoal. Salientamos, a seguir, as relacións coas competencias básicas recollidas nos currículos oficiais.

COMPETENCIAS BÁSICAS	COMPETENCIAS ESPECÍFICAS

1.Comunicación Lingüística	<ul style="list-style-type: none"> – Adquirir un maior coñecemento de sí mesmo (C.B. n.º 8) – Comprender conceptos (C.B. n.º 1 y 7)
2.Matemática	<ul style="list-style-type: none"> – Desenvolver a capacidade de traballo en equipo (C.B. n.º 5, 7 y 8)
3.Coñecemento e interacción co medio físico	<ul style="list-style-type: none"> – Potenciar o hábito da lectura (C.B. n.º 1) – Expresarse correctamente de forma oral e escrita (C.B. n.º 1)
4.Tratamento da información e competencia dixital	<ul style="list-style-type: none"> – Adquirir conciencia da importancia da relixión na vida dos seres humanos dende sempre. Coñecer as diferentes relixións que existiron e que existen na actualidade (C.B. n.º 5, 6 y 8)
5.Social e cidadá	<ul style="list-style-type: none"> – Potenciar o correcto coñecemento das relixións e das súas expresións sociais, culturais e culturais (C.B. n.º 1, 5, 6 y 8) – Potenciar a análise do entorno relixioso no que vivimos (C.B. n.º 1, 5, 6 y 8) – Potenciar a lectura en profundidade da mensaxe que conteñen as obras de arte que representan episodios bíblicos (C.B. n.º 6)
6.Cultural e artística	<ul style="list-style-type: none"> – Desenvolver o espírito crítico ante cuestións como a creación (C.B. n.º 4 y 8) – Potenciar a lectura de textos bíblicos e descubrir o propósito dos mesmos (C.B. n.º 1, 5 y 4)
7.Aprender a aprender	<ul style="list-style-type: none"> – Expresar correctamente de forma oral e escrita os contidos estudados (C.B. n.º 1, 4 y 8)
8.Autonomía e iniciativa persoal	<ul style="list-style-type: none"> – Saber verbalizar conceptos, explicitar ideas, redactar un escrito e expoñer un argumento. Saber recompilar e procesar información (C.B. n.º 1, 4, 7 y 8) – Saber optar con criterio propio (C.B. n.º 8) – Saber levar adiante as iniciativas necesarias para desenvolver e facerse responsables das propias accións. Ter confianza nun mesmo, espírito de superación, espírito emprendedor e sa ambición persoal e profesional (C.B. n.º 8) – Espertar o interese po la lectura, a arte e a cultura do noso país (C.B. n.º 1 y 8)

4.3.- CONTIDOS

UNIDADE 1. Fun, son e serei

Conceptos

- O ser humano, unha historia persoal en proceso.
- As primeiras etapas da vida humana.
- A puberdade e a adolescencia.
- A importancia da vocación.
- A importancia de ter un proxecto de vida.
- O proxecto de vida cristián.
- Dificultades para desenvolver o proxecto de vida.

Procedementos

- Revivir recordos da propia existencia e estruturalos.
- Realizar un esquema que resuma as calidades persoais mais desenvolvidas.
- Analizar viñetas e cómics, e ser capaz de explicar de forma sinxela a mensaxe do autor.
- Analizar textos literarios para sacar deles o ensino que pretende transmitir o autor.
- Explicar os conceptos básicos deste tema.

Actitudes

- Interese por profundar na propia experiencia vital.
- Valor da autoestima e o autoconecemento.
- valor da vida como proxecto de relación e crecemento.
- Admiración cara ás persoas que son auténticas co seu proxecto de vida.

UNIDADE 2. A árbore das relixións

Conceptos

- Panorama das relixións tradicionais ou primitivas. Clasificación e elementos.
- Relixións desaparecidas en Exipto, Mesopotamia, Grecia e Roma.
- Confucianismo, taoísmo e xintoísmo.
- hinduísmo: orixe, crenzas, deuses.
- budismo: Buda, crenza, nirvana.
- Elementos fundamentais das relixións monoteístas: xudaísmo, cristianismo e islam.

Procedementos

- Situar no mapa a presenza das diferentes relixións.
- Coñecer mediante cadros sinópticos os nomes das divinidades exipcias, romanas e gregas, e analizar as coincidencias entre elas.
- Elaborar cadros nos que aparezan os datos máis significativos das relixións orientais máis importantes.
- Explicar as características propias de cada una das tres grandes relixións monoteístas.
- Relacionar varias imaxes e símbolos coa relixión que representan.

Actitudes

- Interese polo coñecemento do feito relixioso.
- Valorar o papel das diferentes relixións na historia.
- Curiosidades acerca das peculiaridades das relixións orientais e das relixións monoteístas.
- Coñecer as achegas da relixión á cultura.

- Tolerancia e respecto cara a outros sentimentos e expresións do feito relixioso.
- Actitude de apertura cara o diálogo interrelixioso.

UNIDADE 3. Deus crea e salva

Conceptos

- As preguntas fundamentais do ser humano: De ónde vimos?, A onde imos?
- As respostas da Biblia
- Deus crea por amor. Toda a creación é froito do amor de Deus.
- O ser humano, creado a imaxe e semellanza de Deus, e colaborador e responsable do creado.
- O risco e a grandeza da liberdade: a ruptura do pecado.
- A salvación de Xesús, camiño para os cristiáns.

Procedementos

- Formularse as preguntas máis profundas que o ser humano se cuestionou dende a antigüidade.
- Ler diversos textos bíblicos, interpretalos e analizar a información pertinente.
- Distinguir o ámbito científico do relixioso.
- Contemplan obras de arte con contido relixioso e relacionalas coas escenas bíblicas que coñecen ou os valores que intentan transmitir.

Actitudes

- Estudo rigoroso do tema da creación.
- Interese por atopar resposta as preguntas.
- Desexo de profundar con coherencia os temas propostos nesta unidade.
- Aprecio polo valor da creación e da vida humana como obra de Deus.
- Convencemento da dignidade especial do ser humano como ser creado a imaxe e semellanza de Deus.
- Responsabilidade ante o don da liberdade.

UNIDADE 4. Xesús, o Mesías anunciado

Conceptos

- Cumprimento das promesas mesiánicas na persoa de Xesús.
- A intención didáctica dos evanxelistas ao escribir as súas obras.
- propósito dos relatos evanxélicos na infancia.
- Os evanxeos de Mateo e Lucas como relatores da infancia de Xesús.

Procedementos

- Traballar coa Biblia buscando citas e comparando textos bíblicos.
- Resolver algúns pasatempos didácticos baseados en distintas estratexias.
- Ler e comprender relatos literarios para extraer deles unhas conclusións reflexionadas.
- Sintetizar conceptos por medio de definicións propias do alumno.

- Lectura e análise de secuencias de algunhas películas.

Actitudes

- Interese por coñecer o que os evanxeos non contan da infancia de Xesús.
- Capacidade e admiración ante a mensaxe que nos transmiten imaxes e fotografías de temas humanos e relixiosos.
- Disponibilidade para o traballo en grupo dalgúns exercicios propostos.
- Utilización das tecnoloxías da información e a comunicación para ampliar coñecemento e buscar información.

UNIDADE 5. Xesús anunciou o reino de Deus

Conceptos

- Reino de Deus como centro da mensaxe de Xesús.
- As parábolas, relatos cun fin didáctico.
- Clasificación das parábolas.
- Os milagres de Xesús: concepto e clasificación.
- Marxinación e estamentos sociais en tempos de Xesús.

Procedementos

- Manexar a Biblia buscando citas e comparando textos bíblicos.
- Resolver algúns pasatempos didácticos baseados en distintas estratexias.
- Ler e comprender relatos literarios para extraer deles conclusións reflexionadas.
- Sintetizar conceptos por medio de definicións propias do alumno.
- Analizar algunhas parábolas de Xesús e clasificar o ensino que intentan presentar de acordo co tipo de parábola.
- Distinguir claramente entre os aspectos sociolóxicos e morais das persoas que compoñían a sociedade en tempos de Xesús.

Actitudes

- Interese polos ensinos de Xesús nas parábolas.
- Capacidade de admiración ante a mensaxe que nos transmiten imaxes e fotografías de temas humanos e relixiosos.
- Disponibilidade para o traballo en grupo nalgúns exercicios propostos.
- Utilizar as tecnoloxías da información e comunicación para ampliar coñecementos.
- Aprecio pola capacidade de Xesús de actuar libremente nun contexto social no que había moitos marxidados.
- Actitude solidaria cos discriminados e excluídos do mundo actual.

UNIDADE 6. Xesús, unha vida entregada

Conceptos

- Os relatos da paixón, morte e resurrección de Xesús.
- significado da última cea de Xesús e a eucaristía.
- xuízo relixioso e político a Xesús.
- Crucifixión e morte de Xesús.

- sentido da morte de Xesús para os cristiáns.
- A salvación e a redención de Xesús Cristo para os cristiáns.
- Xesús vence á morte: a resurrección.
- A confesión de fe na encarnación, morte e resurrección de Xesús nas primeiras comunidades cristiás.

Procedementos

- Relacionar a realidade de opresión na actualidade coa inxustiza sufrida por Xesús.
- Encontrar a relación existente entre a morte e resurrección de Cristo coas afirmacións de fe da Igrexa.
- Ler e analizar textos bíblicos.
- Elaborar esquemas onde quede reflectida a dimensión política e relixiosa do xuízo a Xesús e os títulos que este recibe.
- Contemplar cadros con contido relixioso da pintura universal e relacionalos coas escenas bíblicas que conteñen e os valores que intentan transmitir.

Actitudes

- Actitude de solidariedade coas vítimas de calquera opresión, en especial as que derivan da falta de liberdade, do xenocidio étnico, da persecución relixiosa, etc.
- Interese por coñecer os datos evanxélicos da morte e resurrección de Cristo.
- Convencemento da importancia da resurrección como centro da fe cristiá.
- Actitude de diálogo e de respecto cara ás opinións vertidas por outros compañeiros.

UNIDADE 7. Un proxecto de vida

Conceptos

- Complexidade e riqueza do ser humano.
- Importancia do autoconhecimento e da autoestima.
- Necesitamos convivir cos demais.
- A raíz antropolóxica da pregunta sobre Deus. O home, pola súa natureza, capaz do descubrimento de Deus.
- Gran interrogante da existencia: o sentido da vida.

Procedementos

- Revivir recordos da nosa propia existencia e estruturalos.
- Formular as dúbidas e preguntas sobre o sentido da vida.
- Ler e comentar os textos propostos.
- Ler as imaxes e relacionalas coa propia vida, cos valores ou situacións ue intentan transmitir.
- Analizar os elementos da verdadeira amizade.

Actitudes

- Interese por profundar na propia experiencia vital.
- Valor do propio corpo, da saúde e de estar ben consigo mesmo.
- Valor da autoestima e do autoconhecimento.
- Admiración cara ás persoas que son auténticas co seu proxecto de vida.

- Valor da amizade.

UNIDADE 8. O agasallo do amor

Conceptos

- A vocación humana máis importante: o amor.
- Diversos tipos de amor humano.
- instinto sexual e o sentido e a finalidade da sexualidade.
- valor da sexualidade humana: un don ao servizo do amor.
- A maduración da sexualidade.
- A sexualidade no adulto: a vida en parella, o matrimonio e o celibato.

Procedementos

- Recoñecer os diferentes tipos de amor humano.
- Revivir recordos da propia experiencia de amor recibido e de familia.
- Recoñecer e distinguir algunhas actitudes positivas que nos levan ao amor auténtico.
- Analizar varios textos bíblicos, afirmacións e diversos documentos doutriniais para sacar unha serie de conclusións.
- Observar obras de arte e ler viñetas e cómics, sendo capaces de traducir en explicacións sinxelas a mensaxe do autor.

Actitudes

- Disponibilidade para suscitarse abertamente o don e o misterio da propia sexualidade.
- Espírito crítico fronte a todo o que non fomenta o amor auténtico e a maduración da sexualidade.
- Convencemento de que a sexualidade é un don inmenso que debe coidarse e orientarse.
- Admiración cara ás persoas que dan a súa vida por amor.
- Valoración da familia.
- Interese por profundar neste tema.
- Mostrar respecto cara a outras opcións e formas de entender a sexualidade e a familia.

4.4.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Á espera da publicación do Real Decreto polo que se regula para o curso 2021-2022 a avaliación e as condicións de promoción na Educación Primaria, na Educación Secundaria Obrigatoria e no Bacharelato, así como as condicións de titulación na Educación Secundaria Obrigatoria e no Bacharelato, consonte ao disposto na Lei Orgánica 3/2020, de 29 de decembro, pola que se modifica a Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación, partiremos das seguintes premisas:

1. Descubrir en qué consiste o compromiso cristián para consigo mesmo e para cos demais.
2. Saber explicar o significado de palabras e expresións como: desenvolvemento persoal, vocación, vocación cristiá, proxecto de vida.
3. Saber explicar a orixe da relixión e os elementos das relixións tradicionais ou primitivas.
4. Identificar as relixións desaparecidas e coñecer o nome dalgunha das súas divindades.

5. Saber en qué consisten os aspectos fundamentais das tres relixións monoteístas e a relación entre elas.
6. Saber explicar qué significa e qué consecuencias ten que a Biblia non sexa un libro científico.
7. Razoar acerca da especial dignidade e complexidade do ser humano.
8. Identificar as principais afirmacións sobre o ser humano que se desprenden da revelación.
9. Sintetizar a mensaxe evanxélica sobre o reino de Deus, mediante a análise das parábolas e os discursos de Xesús, a fin de descubrir o seu valor humanizador e as actitudes básicas da vida cristiá.
10. Saber interpretar a morte e resurrección de Xesús como fonte de amor, perdón, esperanza e novo nacemento para os fillos de Deus.
11. Descubrir os puntos esenciais da antropoloxía cristiá en diálogo con outros sistemas de interpretación da vida.

4.5.- ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

1. Argumenta a orixe do mundo e a realidade como froito do designio amoroso de Deus.
2. Relaciona e distingue, explicando coas súas palabras, a orixe da creación nos relatos míticos da antigüidade e o relato bíblico.
3. Coñece e sinala as diferenzas entre a explicación teolóxica e científica da creación.
4. Respecta a autonomía existente entre as explicacións, teolóxica e científica, da creación.
5. Coñece, interpreta e constrúe unha liña do tempo cos principais acontecementos e personaxes da historia de Israel.
6. Busca relatos bíblicos e selecciona xestos e palabras de Deus nos que identifica a manifestación divina.
7. Recorda e explica construtivamente, de modo oral ou por escrito, accións que reflicten o desvelarse de Deus para co pobo de Israel.
8. Recoñece a partir da lectura dos textos evanxélicos os trazos da persoa de Xesús e deseña o seu perfil.
9. Ordena e explica coas súas palabras os pasos do proceso formativo dos evanxeos.
10. Sinala e explica as distintas formas de presenza de Xesucristo na Igrexa: sacramentos, palabra de Deus, autoridade e caridade.

4.6.- MÍNIMOS ESIXIBLES

1. Sinalar os elementos das relixións primitivas que teñen algunha relación coa cultura relixiosa actual.
2. Establecer distincións entre os relatos míticos da antigüidade e a Revelación de Deus no Cristianismo.
3. Formular a concepción do home no cristianismo, e as súas consecuencias na fundamentación dos seus dereitos e deberes.
4. Saber relacionar a Xesucristo coas expectativas do Antigo Testamento.
5. Recoñecer a mensaxe do Reino e as benaventuranzas como proxecto de vida do cristián que se identifica con Xesucristo, e saber aplicarlle á Igrexa as parábolas do Reino

6. Razoar os principios e valores que fundamentan a moral cristiá, aplicándoos especialmente á problemática actual sobre a vida.
7. Comparar o sentido da felicidade, os medios para alcanzala e a proposta moral no Budismo, o Cristianismo e o Islam.

5. 2º de ESO

5.1.- OBXECTIVOS

1. Descubrir que as persoas somos interioridade e exterioridade e comprender o significado da interioridade para as persoas.
2. Interesarse polo feito relixioso como referente básico na vida das persoas.
3. Reflexionar ao redor da pregunta pola utilidade da relixión: para que serve?.
4. Adquirir unha información básica sobre as características e manifestacións da relixión. Coñecer as manifestacións pseudorelixiosas máis importantes e sabelas diferenciar da relixión.
5. Coñecer as principais etapas da historia da salvación: as súas figuras máis representativas, o papel que tiveron na devandita historia e a mensaxe que todo iso transmite.
6. Entender que queremos dicir cando afirmamos que os seres humanos somos responsables da salvación.
7. Analizar as implicacións e consecuencias que ten o feito de que Deus se fixo home en Xesús.
8. Descubrir a Xesús, verdadeiro Deus e verdadeiro home.
9. Analizar o significado da paixón, morte e resurrección de Xesús para a nosa salvación.
10. Coñecer o significado de Pentecoste e as características da vida da primeira Igrexa.
11. Coñecer cal é a misión da Igrexa e descubrir a súa achega á historia da humanidade.
12. Comprender o sentido das celebracións cristiás en canto expresión da experiencia dun pobo e signos que manifestan a identidade dunha relixión.
13. Achegarnos á experiencia dos primeiros cristiás para ver como e por que empezaron a celebrar determinados acontecementos.
14. Coñecer as principais celebracións litúrxicas cristiás que se realizan hoxe no seo da comunidade cristiá e comprender o significado destas.
15. Coñecer que é o que caracteriza os sacramentos do bautismo, a eucaristía, a reconciliación e a unción de enfermos, como se realizan e que é o que teñen en común.
16. Comprender que son e que finalidade teñen os medios de comunicación social e analizar o impacto que teñen nas persoas e coñecer cal é a posición da Igrexa ante eles. Valorar a importancia da maduración persoal para poder facerlle fronte á publicidade de modo libre e responsable.
17. Analizar algúns dos problemas máis graves que padece a nosa sociedade e que lles afectan radicalmente ás persoas, tales como a fame, a pobreza, a violencia, a guerra, a marxinação e a degradación do medio.
18. Sensibilizarse coa situación de millóns de seres humanos que padecen o azoute destes graves problemas, fomentando o esforzo persoal e social por erradicalos.
19. Recoñecer algunhas das organizacións católicas máis significativas polo seu compromiso coa xustiza e a igualdade, así como o testemuño significativo dalgúns cristiás.
20. Comprobar como todas as relixións da humanidade intentaron responder ao problema da morte.

21. Fundamentar o sentido da esperanza cristiá na resurrección e entender que significa que o reino chegou xa pero non de xeito definitivo.

5.2.- COMPETENCIAS BÁSICAS E A SÚA RELACIÓN COAS COMPETENCIAS ESPECÍFICAS

COMPETENCIAS BÁSICAS	COMPETENCIAS ESPECÍFICAS
<p>1. COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Identificar e confrontar os diversos tipos de linguaxe (bíblico, litúrxico, testemuñal). •Valorar criticamente as mensaxes de diversas fontes. •Enriquecer o vocabulario. •Analizar a riqueza das diversas linguaxes da revelación (poética, profética etc.). •Comprender o diálogo da fe coa cultura ao longo dos séculos. •Expresar pensamentos, conviccións, vivencias e opinións coherentes coa fe. •Analizar con detalle e percibir a precisión conceptual da linguaxe doutrinal. •Practicar a síntese de ideas propias e alleas, e mais o pensamento abstracto. •Analizar con detalle a linguaxe litúrxica, a súa simboloxía e o significado relixioso. •Descubrir as conviccións profundas, vivencias e sentimentos relixiosos da sociedade actual. •Adquirir instrumentos para ler criticamente a linguaxe publicitaria. •Descubrir a armazón profunda da motivación humana, persoal e colectiva.
<p>2. COMPETENCIA SOCIAL E CÍVICA</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Manifestar actitudes de colaboración e respecto cara aos demais. •Xerar sentimentos compartidos e non excluíntes. •Amosar empatía. Ser capaz de poñerse no lugar do outro e comprender o seu punto de vista. •Aprender a vivir con sentido e responsablemente o compromiso cristián. •Participar eficaz e construtivamente na vida social e profesional. •Manifestar actitudes de empatía cara aos máis desfavorecidos. •Consolidar a dimensión moral e social. •Enriquecer e dinamizar a propia vida coas palabras e cos feitos de Xesús. •Incorporar e interiorizar valores como o respecto, a xustiza, a compaixón, a non violencia e o compromiso. •Coñecer e apreciar o testemuño de moitos cristiáns sobre a persoa de Xesús. •Participar e colaborar activamente no traballo escolar como preparación ao exercicio da cidadanía. •Reflexionar e apreciar os valores actuais da cidadanía e da

	<p>convivencia a raíz dos testemuños das comunidades cristiás primitivas.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Analizar con sentido crítico os valores democráticos a partir das notas características da Igrexa e da súa misión. •Estudar con atención o ritmo litúrxico da vida eclesial para axudar a unha incorporación social construtiva do alumnado. •Preparar a incorporación á vida social e profesional desde a chamada de Deus a transformar e construír un mundo máis fraterno e solidario. •Afrontar a convivencia e as situacións complexas e conflitivas, exercitando o xuízo ético con eficacia e creatividade.
<p>3. COMPETENCIA CULTURAL E ARTÍSTICA</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Analizar en toda a súa riqueza e variedade as manifestacións culturais e artísticas. •Comprender e asumir os valores do feito relixioso na súa matriz cultural concreta. •Descubrir o sentido e a profundidade da achega cristiá á cultura. •Identificar e localizar no espazo e no tempo a Igrexa primitiva e o imaxinario simbólico cristián para entender a historia e a cultura occidental. •Traducir a categorías actuais e comprensibles os antigos símbolos cristiáns para xerar cultura. •Apreciar a propia cultura e o valor artístico das linguaxes de comunicación actual. •Exercitarse na análise crítica da cultura actual á luz do evanxeo. •Mostrar curiosidade por coñecer máis e mellor diversas concepcións do tempo. •Apreciar a cultura propia e as alleas xunto ás súas manifestacións culturais.
<p>4. A COMPETENCIA DE APRENDER A APRENDER</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Obter e seleccionar información. •Integrar e ampliar novos coñecementos aos xa adquiridos. •Coñecer e contrastar o testemuño e as experiencias das diversas comunidades cristiás. •Personalizar a propia aprendizaxe fomentando a atención, a experiencia e o traballo en equipo. •Abrir a intelixencia creativa á busca de novas razóns para vivir. •Ensanchar calquera tipo de itinerario ou discurso racional reduccionista.
<p>5. A COMPETENCIA SOBRE AUTONOMÍA E INICIATIVA PERSOAL</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Exercitar a introspección e a interiorización. •Afondar no coñecemento dun mesmo. •Examinar situacións concretas da vida para realizar un xuízo crítico, autónomo e responsable.

<p>6. A COMPETENCIA NO COÑECEMENTO E INTERACCIÓN CO MUNDO FÍSICO</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Exercitar o diálogo, a participación e o traballo en equipo. •Amosar empatía, poñerse no lugar do outro e comprender o seu punto de vista. •Exercitarse en vivir con esperanza, soñando e traballando por un mundo mellor. •Incorporar elementos vivos e transcendentos na construción da propia personalidade. •Mostrar curiosidade por coñecer máis e mellor a persoa de Xesús nos textos sagrados, nos símbolos e nos documentos eclesiais. •Escoitar a chamada persoal de Xesús como unha oferta de vida e de sentido. •Incorporar ao acerbo persoal os modos eclesiais de confesar, celebrar e vivir a fe. •Identificarse coa persoa de Xesús mediante o testemuño dalgúns dos seus seguidores. •Enriquecer e estimular a personalidade con modelos de vida suxestivos e atractivos. •Construír un sistema de valores propio a partir da vida e das palabras de Xesús. •Personalizar e exercitarse en vivir de acordo a devandita estimativa moral. •Desenvolver valores da integración social, do servizo e da solidariedade cos semellantes. •Exercitar a toma de decisións e a asunción de responsabilidades. •Desenvolver a construción dun pensamento propio e autónomo. •Iniciarse na argumentación. •Exercitar a asunción de responsabilidades ante o presente e ante o futuro. •Medrar en liberdade interior abríndose a valores transcendentos como a esperanza, a responsabilidade e a misericordia. •Desenvolver valores de integración social, de servizo e de solidariedade cos semellantes. •Ponderar a desigualdade e a inxustiza do mundo por medio da análise persoal e da Doutrina Social da Igrexa. •Enriquecer o xuízo crítico do uso da ciencia e da tecnoloxía.
---	--

5.3.- CONTIDOS

UNIDADE 1. O mundo que non se ve

Conceptos

- "Dentro" e "fóra": dúas dimensións dun mesmo.
- A interioridade: un espazo de encontro e comunicación profunda.

- Elementos da interioridade.
- silencio, camiño para se escoitar a un mesmo.
- Deus, presenza na interioridade.
- Xesús: vida interior e palabras sobre a interioridade.

Procedementos

- Tomar conciencia da dimensión interior e exterior das persoas.
- Usar a Biblia para traballar textos que teñen unha estreita relación co tema de estudo.
- Analizar viñetas e obras de arte, e ser quen de explicar de forma sinxela a mensaxe do autor.
- Explicar os conceptos básicos que aparecen na unidade.
- Ser capaz de verbalizar emocións, sentimentos e ideas.
- Analizar textos literarios para obter deles as ensinanzas que pretenden transmitir os seus autores.

Actitudes

- Interese por afondar na propia experiencia vital.
- Valorar a dimensión interior das persoas.
- Examinar o propio equilibrio entre interioridade e exterioridade.
- Involucrarse persoalmente no crecemento da propia vida interior.
- Recoñecer en Xesús o modelo de persoa que viviu "desde o seu interior".

UNIDADE 2. A relixión, que é e para que serve

Conceptos

- A experiencia crente.
- Elementos comúns ás diferentes relixións.
- A relixión, un fenómeno complexo.
- Expresións e manifestacións da experiencia relixiosa.
- A relixión, resposta de sentido.
- Maxia, superstición, idolatría e ciencias ocultas.
- A diversidade relixiosa e o diálogo interrelixioso.

Procedementos

- Obter datos sobre o feito relixioso a partir da observación directa, da análise de diferentes textos e da contemplación dalgunhas imaxes.
- Saber utilizar e valorar informacións escritas e audiovisuais sobre a relixión e as súas manifestacións.
- Examinar textos procedentes de diferentes tradicións relixiosas, saber relacionar o seu contido e descubrir aqueles aspectos que comparten.
- Traballar individualmente e en grupo o tema das preguntas polo sentido da vida.
- Ler os textos de contidos e saber resumir as ideas fundamentais que transmiten.

Actitudes

- Interese polo coñecemento do feito relixioso.
- Traballar por entender os aspectos fundamentais de toda relixión.

- Recoñecer as manifestacións pseudorrelixiosas no propio contexto.
- Tolerancia e respecto cara a outros sentimentos e expresións do feito relixioso.
- Recoñecer as achegas das relixións á vida das persoas e da cultura.
- Apertura e predisposición ao diálogo interrelixioso.

UNIDADE 3. Unha historia de salvación

Conceptos

- Deus e o home ao encontro.
- A salvación, unha vida plena e feliz.
- Historia da salvación: significado e etapas.
- O pecado: un rexeitamento á proposta de Deus.
- Homes e mulleres, responsables da salvación.
- A graza, compromiso de Deus coa humanidade.

Procedementos

- Contemplan e interpretan obras de arte de diferentes épocas, estilos e autores, cuxo tema principal sexan as diferentes etapas e protagonistas da historia da salvación.
- Ler e analizar diferentes textos bíblicos nos que se presentan as diferentes etapas da historia da salvación.
- Saber interpretar correctamente o significado e as consecuencias dos encontros entre Deus e os homes.
- Interpretar, a partir de textos bíblicos, o alcance dos encontros fracasados entre os homes e Deus.
- Saber situar sobre un mapa, cando sexa posible, as diferentes etapas da historia da salvación.

Actitudes

- Estudo rigoroso do tema da historia da salvación.
- Desexo de afondar con coherencia nos temas propostos na unidade, de maneira especial, no que concirne ao relativo á salvación e ao pecado.
- Corresponsabilidade na tarefa da salvación.
- Procura do auténtico significado da historia da salvación.
- Interese por coñecer os protagonistas da historia da salvación.

UNIDADE 4. Xesús, o noso salvador

Conceptos

- A fe en Xesús, o Cristo.
- Xesús, Fillo único de Deus.
- Xesús, nado de muller.
- Xesús revela quen é Deus.
- Causas e significado da morte de Xesús.
- Significado e consecuencias da resurrección de Xesús.

Procedementos

- Interpretar as diferentes afirmacións sobre Xesús contidas no credo.
- Manexar a Biblia buscando diferentes episodios da vida de Xesús.
- Resolver algúns pasatempos didácticos baseados en distintas estratexias.
- Ler e comprender relatos (bíblicos e doutro xénero) para extraer deles conclusións reflexionadas.
- Sintetizar conceptos por medio de definicións propias dos alumnos.
- Interpretar o contido dalgunhas obras de arte en relación ao tema estudado na unidade.

Actitudes

- Interese por saber que significa que Xesús é salvador.
- Capacidade de admiración ante a mensaxe que nos transmiten as obras de arte que presentan algúns aspectos da vida de Xesús.
- Disponibilidade para o traballo en grupo nalgúns dos exercicios propostos na unidade.
- Interese por realizar unha propia síntese dos principais acontecementos da vida de Xesús e o seu significado para os homes e mulleres de hoxe.
- Uso das tecnoloxías da información e da comunicación para ampliar coñecementos.
- Aprecio polas diferentes expresións artísticas de Xesús en distintos puntos do planeta.

UNIDADE 5. Seguir a xesús

Conceptos

- Seguir a Xesús é relacionarse con el.
- O estilo de vida que xorde do seguimento de Xesús.
- Medios importantes para o encontro con Xesús.
- Que significa ser santo. Chamados a ser santos.
- Os tres primeiros mandamentos.

Procedementos

- Lectura e análise de textos bíblicos e testemuñais para facilitar a comprensión dos contidos.
- Realización de propostas de traballo e actividades para reforzar a adquisición de coñecementos.
- Contemplan e interpretan o contido das fotografías e viñetas que ilustran a unidade.
- Consultar o vocabulario e as diferentes páxinas web que se propoñen.

Actitudes

- Responsabilidade ante as tarefas que se propoñen e nas actividades en grupo.
- Atención á adquisición de novos conceptos.
- Interese por querer afondar no verdadeiro significado que ten o seguimento de Xesús hoxe.
- Desenvolvemento da capacidade de traballar co texto bíblico.
- Reflexión sobre os contidos da unidade para a propia vida.

UNIDADE 6. A Igrexa continúa a obra de xesús

Conceptos

- Xesucristo convoca e congrega a comunidade dos seus discípulos.

- En Pentecoste maniféstase a Igrexa, misterio de comunión.
- A vida na primeira Igrexa: comunión, oración-celebración e misión.
- Imaxes para describir a Igrexa: Pobo de Deus, corpo de Cristo, templo do Espírito Santo.
- Trazos da comunidade cristiá.
- Misión da Igrexa: anunciar e instaurar o reino de Deus.
- Sentido e responsabilidade dos membros do Pobo de Deus.
- Formas de pertenza á Igrexa: laicos, xerarquía, relixiosos e relixiosas.
- Organización da Igrexa: a parroquia e a diocese.

Procedementos

- Observar e comentar as fotografías e ilustracións que acompañan as propostas de traballo, o desenvolvemento de contidos e as actividades que aparecen na unidade.
- Reflectir de xeito esquemático a rede de relacións que se establece entre as grandes relixións.
- Interrogarse sobre a razón pola que os primeiros discípulos foron transformados en persoas valentes e entregadas á misión.
- Ler e interpretar textos bíblicos, textos oficiais da Igrexa e textos de apoio, procedentes de diferentes autores e institucións, con distintas perspectivas.
- Sintetizar conceptos referentes á Igrexa, á súa orixe, características e estrutura, por medio de definicións propias dos alumnos.
- Coñecer diferentes aspectos do papado, especialmente dos pontífices do século xx e xxi.
- Empregar as tecnoloxías da información e da comunicación na procura de información e na aprendizaxe.

Actitudes

- Interese por adquirir novos coñecementos sobre o tema da Igrexa.
- Capacidade para adquirir unha visión máis ampla da realidade e da misión da Igrexa na actualidade.
- Participación activa nas tarefas e propostas de traballo de tipo persoal e en grupo.
- Desenvolvemento da capacidade de observación e análise de obras de arte e textos bíblicos.
- Recoñecer o traballo e a presenza da Igrexa no propio contexto vital.
- Admiración cara á vida da comunidade cristiá orixinal.
- Interese pola figura do Papa, os bispos, os sacerdotes e os laicos dentro da Igrexa católica.

UNIDADE 7. Orar e celebrar

Conceptos

- Liturxia e oración: constantes na vida da comunidade cristiá.
- Significados e ritmos das celebracións litúrxicas.
- Os sacramentos: signos visibles da presenza de Xesús.
- Orixe, finalidade e sentido dos sacramentos.
- Dous sacramentos de iniciación: bautismo e eucaristía.
- Os sacramentos de curación: a reconciliación e a unción de enfermos.
- Relación entre os diversos sacramentos e a vida humana.
- O ano litúrxico.

Procedementos

- Analizar a estrutura interna e os elementos que interveñen en toda celebración humana e relixiosa.
- Recoñecer e distinguir as distintas partes do ano litúrxico.
- Buscar o significado de palabras clave aparecidas na unidade.
- Recoller información sobre celebracións culturais, políticas, sociais ou familiares do ámbito.
- Aplicar un procedemento para analizar cada sacramento.
- Coñecer e apreciar o patrimonio relixioso de España na súa dimensión celebrante.
- Buscar, ler, explicar e clasificar algúns textos bíblicos relacionados coa celebración cristiá da fe e, de xeito particular, cos sacramentos.
- Extraer e interpretar a mensaxe dalgunhas viñetas e relacionar o que din cos contidos estudados.

Actitudes

- Convencemento da necesidade das celebracións na vida das persoas e na súa experiencia relixiosa.
- Interese por coñecer os elementos de toda celebración, en especial aquelas que lles son máis próximas social e afectivamente aos alumnos e alumnas.
- Apreciar o valor da liturxia na vida da Igrexa primitiva e na actualidade.
- Comprender o valor central da eucaristía como signo da entrega de Xesús, do amor cristián e da vida comunitaria.
- Actitude de reflexión para realizar as propostas de traballo que se propoñen.

UNIDADE 8. Ser un mesmo**Conceptos**

- Que son os medios de comunicación social (MCS).
- A Igrexa ante os MCS.
- Liberdade de expresión e manipulación.
- Publicidade, conduta e consumo.
- Vivir na verdade ao estilo de Xesús.
- Actitudes fundamentais dunha vida fundada na verdade: sinceridade, autenticidade e honestidade.
- Actitudes que non se axustan á verdade.

Procedementos

- Lectura de textos sobre os MCS.
- Comentario e reflexión sobre as imaxes que acompañan os contidos da unidade.
- Analizar viñetas e cómics, e ser capaces de explicar de forma sinxela a mensaxe do autor e de sacar as propias conclusións.
- Recapacitar sobre a influencia que a publicidade e os medios teñen sobre a vida das persoas.
- Saber explicar correctamente os conceptos clave da unidade.

Actitudes

- Interese por afondar no tema de estudo desta unidade.
- Reflexión ante a influencia que os MCS teñen sobre a vida das persoas.
- Reflexionar sobre o tema da liberdade de expresión e da manipulación.
- Apertura á formulación de preguntas profundas sobre a verdade dun mesmo.
- Admiración cara ás persoas que son auténticas co seu proxecto de vida e coherentes coas súas opcións.
- Valorar a importancia de ser un mesmo.

UNIDADE 9. Comprometidos co mundo**Conceptos**

- A fame, a pobreza, a violencia, a guerra, a marxinação e a degradación do medio: situacións e datos que fan pensar.
- Xesús e o mandamento do amor.
- Os cristiáns, chamados a construír o reino.
- Diversas formas de vivir comprometidos co amor.
- Organizacións católicas que traballan pola xustiza e pola solidariedade.
- Colaboración dos cristiáns con outras relixións e institucións na construción dun mundo mellor.
- Signos do compromiso cristián no noso tempo.

Procedementos

- Ler relatos curtos (textos doutrinarios, bíblicos, literarios e testemuñais), para extraer deles a mensaxe central dos seus creadores e contrastalo co estudado na unidade.
- Coñecer novas e realidades deste mundo ferido.
- Contemplar diversas viñetas e analizar o seu contido simbólico e textual.
- Localizar nun mapamundi as zonas nas que se advirten con máis forza as feridas do noso mundo.
- Analizar diferentes datos sobre a pobreza, a fame, a violencia, a marxinação, a deterioración do medio etc.
- Preguntarse pola forma de construír un mundo mellor.
- Analizar diversas situacións sociais e as respostas que obteñen por parte das organizacións católicas, así como o compromiso dalgúns cristiáns relevantes.
- Aplicar as ensinanzas do evanxeo e da tradición cristiá na busca dun mundo mellor.

Actitudes

- Interese pola situación que viven a diario millóns de persoas, vítimas da inxustiza, da violencia e da pobreza.
- Valor da solidariedade internacional e do compromiso cristián na procura de solucións.
- Esperanza en que xuntos podemos transformar e sandar este mundo ferido.
- Actitude de apertura e espírito crítico ante a realidade que nos rodea.
- Hábito de informarse pola situación das feridas que ten o noso mundo e das persoas que máis as sofren.
- Interese por coñecer algunhas solucións aos problemas do mundo formuladas por cristiáns comprometidos.

- Admiración cara ás persoas, tanto cristiás coma doutras relixións, comprometidas por mellorar o mundo.
- Sensibilidade cara á especial situación da muller como vítima da violencia e da pobreza.

UNIDADE 10. Un mundo novo

Conceptos

- O tempo, un aspecto connatural ao ser humano.
- Tempo circular e tempo lineal: Xesús marca un antes e un despois.
- O reino de Deus, don e tarefa, presente e futuro.
- En Xesús cúmprense as promesas de Deus e as esperanzas do pobo ao vencer a morte.
- A segunda vinda de Cristo, o final da historia e o xuízo final.
- A liberación definitiva: unha festa para compartir na que xa non haberá morte nin dor.
- Deus promete un ceo novo e unha terra nova.
- Os cristiáns responsables ante o futuro.
- Construír un mundo novo: unha tarefa de cada día.

Procedementos

- Interrogarse sobre o misterio da morte e o máis alá.
- Formular as dúbidas e preguntas sobre as actitudes ante a fin do mundo.
- Recoñecer e distinguir algunhas das afirmacións da escatoloxía no Novo Testamento, en especial nos evanxeos.
- Ler e analizar algunhas viñetas.
- Interrogarse sobre o mundo que Deus prepara ao final da historia.
- Ler, interpretar e explicar textos bíblicos, xornalísticos e literarios.
- Contemplan cadros con contido relixioso da pintura universal, relacionándoos coas escenas bíblicas que conteñen ou cos valores que intentan transmitir.
- Ler e subliñar as ideas principais de varios textos do maxisterio da Igrexa sobre o final dos tempos.

Actitudes

- Actitude de tolerancia ante outras formas de concibir a morte e o máis alá que se dan noutras persoas, en diferentes culturas e relixións.
- Actitude de esperanza ante o concepto da fin do mundo.
- Espírito crítico ante datos alarmantes e mensaxes que inducen ao temor ou a actitudes sectarias.
- Interese por darlles resposta ás cuestións da morte e do máis alá.
- Amosar disciplina e orde ante as tarefas que se propoñen.
- Respecto polas opinións doutros compañeiros.
- Convencemento da importancia deste tema na fe cristiá.
- Actitude de esperanza ante o concepto da fin do mundo.
- Interese por coñecer o que a tradición cristiá di sobre este tema.

5.4.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Á espera da publicación do Real Decreto polo que se regula para o curso 2021-2022 a avaliación e as condicións de promoción na Educación Primaria, na Educación Secundaria Obrigatoria e no Bacharelato, así como as condiciones de titulación na Educación Secundaria Obrigatoria e no Bacharelato, consonte ao disposto na Lei Orgánica 3/2020, de 29 de decembro, pola que se modifica a Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación, partiremos das seguintes premisas:

1. Saber explicar que significa que "Deus é unha realidade que non se ve".
2. Coñecer e expoñer de modo coherente como viviu Xesús a súa interioridade.
3. Definir que é a relixión e saber cales son os seus elementos comúns.
4. Explicar os aspectos que fan que o fenómeno relixioso sexa un fenómeno complexo.
5. Enumerar e coñecer o que significan as diferentes expresións e manifestacións da experiencia relixiosa.
6. Saber relacionar a relixión co sentido da vida.
7. Definir "maxia", "superstición", "idolatría" e "ciencias ocultas" no marco das manifestacións pseudorrelixiosas.
8. Saber explicar en que consiste a diversidade relixiosa e o diálogo interrelixioso.
9. Definir correctamente os termos "salvación", "pecado" e "graza".
10. Saber explicar o papel de María nos principais momentos da vida do seu fillo Xesús.
11. Saber explicar coas propias palabras e expresións que significa que a Igrexa prosegue, ao longo da historia e na actualidade, a obra de Xesús.
12. Coñecer o significado de Pentecoste.
13. Enumerar e explicar correctamente as principais características da primeira Igrexa.
14. Definir os termos: "carismas", "laicos", "xerarquía" e "relixiosos" relacionados coa Igrexa.
15. Coñecer e saber explicar a misión da Igrexa na actualidade.
16. Saber explicar a que chamamos "historia da salvación".
17. Identificar as principais etapas da historia da salvación.
18. Coñecer os protagonistas da historia da salvación e o seu papel na época na que viviron.
19. Coñecer e enumerar as causas da morte de Xesús e o significado que lle deron á devandita morte os primeiros cristiáns.
20. Sintetizar de xeito persoal que significa que Xesús é a nosa salvación.
21. Definir correctamente que significa: a grazas, ser santo e estar chamado á santidad.
22. Describir a orixe e sentido dos sacramentos como don de Deus que obra a través da Igrexa.
23. Definir con precisión o significado das seguintes palabras: *liturxia, celebración, sacramento, eucaristía, bautismo e reconciliación*.
24. Coñecer o significado dalgúns símbolos e signos que se dan nas celebracións litúrxicas cristiás.
25. Clasificar as principais festas do calendario cristián nun calendario anual.
26. Entender e saber explicar en que consisten os sacramentos do bautismo, a eucaristía, a reconciliación e a unción dos enfermos: rito, persoas, misión que confire etc.

27. Identificar e distinguir o valor expresivo dos sacramentos para comprender o seu sentido na vida da Igrexa.
28. Explicar que son os MCS e que relación teñen coa tarefa de ser un mesmo.
29. Saber diferenciar correctamente entre "liberdade de expresión" e "manipulación".
30. Realizar unha xusta valoración das técnicas publicitarias.
31. Saber localizar algúns dos conflitos máis importantes do mundo na actualidade, dando razón das causas que os provocan.
32. Saber explicar que significa construír o reino e que actitudes sosteñen dita construción.
33. Enumerar algunhas das ONGs estudadas, dando razón dos seus fins e accións.
34. Explicar que di Xesús sobre o reino, un reino presente e tamén futuro.
35. Saber explicar que significa "un ceo novo e unha terra nova" e que responsabilidade teñen os cristiáns na súa construción.
36. Explicar o significado dalgunhas palabras ou expresións clave: *morte, resurrección, esperanza, vida eterna, ceo, inferno, segunda vinda.*

5.5.- ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

1. Argumenta a dignidade do ser humano en relación aos outros seres vivos.
2. Distingue e debate de forma xustificada e respectuosa a orixe do ser humano.
3. Valora a dignidade de todo ser humano con independencia das capacidades físicas, cognitivas, intelectuais, sociais, etc.
4. Busca e elixe personaxes significativos do pobo de Israel e identifica e analiza a resposta de fe neles.
5. Identifica, clasifica e compara características dos Libros Sacros .
6. Distingue e sinala en textos bíblicos a presenza dun Deus que se comunica.
7. Coñece e xustifica a existencia nos Libros Sacros do autor divino e o autor humano.
8. Coñece e describe as características do Deus cristián.
9. Recoñece, describe e acepta que a persoa humana necesita do outro.
10. Confecciona materiais onde se expresan os momentos relevantes da historia salvífica.
11. Localiza no mapa os lugares de orixe das primeiras comunidades cristiás e describe as súas características.
12. Reconstrúe o itinerario das viaxes de San Pablo e explica coas súas palabras a difusión do cristianismo no mundo pagán.

5.6.- MÍNIMOS ESIXIBLES

1. Detectar os principais elementos que constitúen o fenómeno relixioso e a súa expresión concreta no Cristianismo.
2. Describir o sentido da vida que ofrece a experiencia relixiosa nas grandes relixións.

3. Saber utilizar a mensaxe dalgúns textos e acontecementos bíblicos para comprobar as manifestacións de Deus, e razoar que Xesucristo é verdadeiro Deus e verdadeiro home.
4. Saber interpretar a morte e resurrección de Xesucristo como fonte de amor, perdón, esperanza e novo nacemento para os Fillos de Deus.
5. Especificar signos concretos da presenza e acción de Deus na vida da Igrexa.
6. Saber establecer relacións entre a vida humana e os sacramentos do Bautismo, a Reconciliación, a Eucaristía e a Unción dos enfermos.
7. Saber identificar nalgúns actitudes e situacións concretas os feitos que van contra a verdade.
8. Ilustrar con exemplos as accións sociais que a Igrexa realiza mediante as súas institucións.

6. 3º de ESO

6.1.- OBXECTIVOS

1. Comprender que as persoas non so necesitamos relacionarnos cos outros, senón tamén amalos e ser amados por eles.
2. Coñecer cal é o proxecto de Deus sobre o ser humano, segundo a visión das tres grandes relixións monoteístas.
3. Coñecer as principais características da relixión xudía en tempos de Xesús: a súa fe, normas, festas e centros relixiosos.
4. Comprobar como todas as relixións da humanidade intentaron responder ao problema da morte.
5. Comprender que a Biblia é un libro relixioso que contén a Historia da Salvación.
6. Coñecer que narran e como se escribiron os libros que compoñen o Antigo Testamento.
7. Saber utilizar a Biblia situándoa na súa orixe, forma e finalidade e interpretación adecuada en relación coa historia e experiencia relixiosa de Israel e como expresión da revelación de Deus Pai aos homes.
8. Situar no seu contexto a Biblia para comprender o seu sentido e valoralo como resposta ás inquietudes relixiosas das persoas.
9. Identificar os lugares onde transcorren os principais acontecementos que narra a Biblia así como algúns dos seus xéneros literarios.
10. Coñecer as características xeográficas e políticas de Palestina, país onde viviu Xesús de Nazaret.
11. Aprender como era a sociedade do tempo de Xesús: a súa forte estruturación en clases e grupos sociais.
12. Estudar que libros conforman o Novo Testamento para comprender a mensaxe que encerran.
13. Coñecer que son os evanxeos, cando foron escritos e con que finalidade. Evanxeos sinópticos e apócrifos.
14. Identificar diferentes xéneros literarios nos textos evanxélicos.

15. Recoñecer e valorar os fitos máis importantes da fe cristiá na historia da Igrexa, nas grandes obras da cultura e nas súas festas, considerando tamén as achegas doutras relixións.
16. Analizar o proceso mediante o cal as persoas tomamos decisións e construímos a nosa personalidade.
17. Aprender a analizar que é o que fai que unha decisión sexa boa ou mala.
18. Valorar a importancia de ser fieis á propia conciencia e de asumir a responsabilidade das propias accións.
19. Analizar e comprender a vida da primitiva comunidade cristiá a partir do que sobre a mesma nos di o libro dos Feitos.
20. Coñecer a figura do apóstolo Paulo, o núcleo da súa predicación e a súa contribución á expansión do cristianismo no seu primeiro século de historia.
21. Analizar a relación da Igrexa co imperio romano e a expansión da mesma ao longo do seu territorio durante os séculos II e III.
22. Coñecer os principais momentos, personaxes e acontecementos da historia da Igrexa primitiva.
23. Fundamentar o sentido da esperanza cristiá na fe na resurrección.
24. Coñecer o que di o cristianismo sobre a morte e sobre o máis alá.

6.2.- COMPETENCIAS ESPECÍFICAS E A SÚA RELACIÓN COAS COMPETENCIAS BÁSICAS

A materia de Relixión católica ten vinculación con todas as competencias básicas e mantén unha vinculación especial coas competencias básicas nº. 3, 5, 6 e 8: *Competencia no coñecemento e a interacción co mundo físico, Competencia social e cidadá, Competencia cultural e artística e Autonomía e iniciativa persoal*. Destacamos, a continuación, as relacións coas competencias básicas recollidas nos currículos oficiais

COMPETENCIAS BÁSICAS	COMPETENCIAS ESPECÍFICAS
1.Comunicación Lingüística	<ul style="list-style-type: none"> – Adquirir un maior coñecemento da relación da persoa con respecto ao grupo (C.B. n.º 8) – Saber definir e relacionar correctamente diferentes conceptos (C.B. n.º 1) – Comprender e resumir o contido dun texto (C.B. n.º 1) – Comunicar sentimentos e experiencias de forma

<p>2. Matemática</p> <p>3. Coñecemento e interacción co medio físico</p> <p>4. Tratamento da información e competencia dixital</p> <p>5. Social e cidadá</p> <p>6. Cultural e artística</p> <p>7. Aprender a aprender</p> <p>8. Autonomía e iniciativa persoal</p>	<p>oral (C.B. n.º 1 e 8)</p> <p>– Adquirir un maior coñecemento do cristianismo, do xudaísmo e do islam (C.B. n.º 1, 4, 5, 6 e 8)</p> <p>– Saber escoitar e dialogar nun debate, valorando as opinións dos demais (C.B. n.º 1, 5, 7 e 8)</p> <p>– Adquirir un maior coñecemento da Biblia en canto libro sagrado pola súa autoría, o seu contido e a súa finalidade (C.B. n.º 1, 4 e 6)</p> <p>– Saber localizar e citar textos bíblicos de modo correcto (C.B. n.º 1, 4, 6, 7 e 8)</p> <p>– Coñecer a estrutura e o contido do Antigo Testamento (C.B. n.º 1, 4 e 6)</p> <p>– Adquirir maior coñecemento do contexto (xeográfico, político, histórico e social) no que viviu Xesús (C.B. n.º 1, 3, 4, 5 e 6)</p> <p>– Coñecer que libros compoñen o Novo Testamento e saber distinguir neles os diferentes tipos de linguaxe e de xéneros literarios (C.B. n.º 1, 4 e 6)</p> <p>– Adquirir un maior coñecemento da misión da Igrexa como comunidade (C.B. n.º 5 e 6)</p> <p>– Adquirir un correcto coñecemento do que significa crer en Xesús Cristo (C.B. n.º 5, 7 e 8)</p> <p>– Saber relacionar a fe cristiá coa vida como motivo de sentido</p> <p>– Tomar conciencia da importancia e responsabilidade que supón ser libres (C.B. n.º 3, 5, 7 e 8)</p> <p>– Coñecer a relación e as consecuencias da liberdade, a escravitude e a responsabilidade (C.B. n.º 3, 5, 7 e 8)</p> <p>– Reflexionar de modo coherente arredor da vida como don e tarefa, como agasallo e responsabilidade (C.B. n.º 1, 4, 7 e 8)</p> <p>– Coñecer en profundidade as manipulacións, as agresións e as ameazas ás que está exposta a vida humana (C.B. n.º 1, 3, 4, 5, 7 e 8)</p>
--	---

	<p>– Disponibilidade para emprender servizos e actitudes na vida de preocupación polas persoas que nos rodean (C.B. n.º 5, 7 e 8)</p> <p>– Interese pola dimensión de servizo dentro dos propios plans profesionais (C.B. n.º 5, 7 e 8)</p> <p>– Actitude de tolerancia ante outras formas de pensar e concibir diferentes temas (C.B. n.º 1, 4, 5, 6, 7 e 8)</p>
--	---

6.3.- CONTIDOS

UNIDADE 1. Non somos illas

Conceptos

- A dimensión moral da persoa.
- A relación con Deus e cos irmáns.
- Liberdade e busca voluntaria do ben.
- A importancia de amar e sentirse amado.
- Relación, amor e amizade.

Procedementos

- Reflexir de maneira esquemática a rede de relacións que establece cada alumno co seu contorno social.
- Utilizar a letra de cancións como apoio para o debate e a reflexión.
- Ler e interpretar imaxes como expresión de sentimentos.
- Sintetizar conceptos por medio de definicións propias do alumno.

Actitudes

- Participación na dinámica de diversos grupos.
- Diálogo como lugar de encontro entre as persoas.
- Apertura cara aos outros.
- Busca da amizade.
- Desenvolvemento da capacidade de traballo en equipo.

UNIDADE 2. Un só Deus

Conceptos

- O proxecto de Deus sobre o home segundo o xudaísmo, o cristianismo e o islam.
- A revelación progresiva no pobo de Israel. O xudaísmo.
- A novidade de Xesús de Nazaret.
- Raíces comúns e novidades do islam.
- A influencia das relixións monoteístas na configuración da historia e a cultura española.

Procedementos

- Reflexionar de maneira esquemática a rede de relacións que establece entre as grandes relixións.
- Ler e interpretar imaxes como expresión cultural das diversas relixións.
- Sintetizar conceptos por medio de definicións propias do alumno.

Actitudes

- Diálogo como lugar de encontro entre as relixións.
- Apertura cara á relixión que profesan outras persoas.
- Desenvolvemento da capacidade de traballo en equipo.
- Comprensión e respecto cara ás tradicións e expresións das diferentes relixións.

UNIDADE 3. A Biblia, un libro sagrado

Conceptos

- O ser humano necesita recordos, imaxes e tradicións da súa familia e o seu grupo social.
- A Biblia: un libro relixioso, un libro de fe.
- División da Biblia entre o Antigo e o Novo Testamento.
- Elementos básicos de interpretación do Antigo Testamento. Os distintos libros do Antigo Testamento e a súa división, descrición, autores. Xéneros literarios. Os libros do NT.
- Xeografía da Biblia: Mesopotamia, Exipto e Canaán. Os nomes da terra prometida.
- A revelación progresiva de Deus na Biblia. As dez etapas históricas da Biblia.
- O Deus da Biblia: liberador, próximo, salvador.
- Importancia da Biblia no noso patrimonio cultural.

Procedementos

- Recoñecer e distinguir nun mapa xeográfico as principais rexións da xeografía bíblica.
- Ordenar cronoloxicamente as etapas da Biblia.
- Relacionar algúns personaxes bíblicos coa súa época histórica.
- Distinguir entre o AT e o NT e clasificar por xéneros literarios os libros da Biblia.
- Ler e analizar diversos textos bíblicos, literarios, periodísticos e doutrinarios.
- Coñecer, respectar e valorar o patrimonio cultural e histórico-artístico relacionado coa Biblia.
- Utilizar as tecnoloxías da información para buscar información relacionada co tema.

Actitudes

- Interese por comprender as dimensións literarias, históricas e xeográficas da Biblia.
- Valor da fe na Biblia como Palabra de Deus e libro relixioso.
- Interese por aprender os títulos dos libros da Biblia, as súas clasificacións etc.
- Aprecio polos elementos culturais e artísticos que se inspiran na tradición bíblica.

UNIDADE 4. O Novo Testamento

Conceptos

- Xeografía, política e historia de Palestina.
- Sociedade do tempo de Xesús: dirixentes, grupos sociais e marxizados.
- Fe, normas, festas e centros relixiosos xudeus.
- Evanxeo e evanxeos: autoría, significado, contido, finalidade e tipoloxía.
- Os xéneros literarios nos evanxeos.
- Outros libros do Novo Testamento: Feitos, Cartas e Apocalipse.

Procedementos

- Traballar con diferentes mapas da época para identificar os aspectos físicos e políticos de Palestina.
- Buscar en textos bíblicos diferentes acontecementos e lugares onde transcorreron escenas da vida de Xesús.
- Realizar algunha sinopse con textos evanxélicos para mostrar ou seu parecido e/ou súa especificidade.
- Realizar cadros sintéticos cos conceptos e contidos máis importantes.

Actitudes

- Realización de diferentes actividades nos diversos apartados da unidade.
- Disponibilidade para coñecer datos doutra época que son importantes para comprender o evanxeo.
- Capacidade de traballar en equipo.
- Aprender a analizar a mensaxe dun texto, o que o seu autor quixo dicir e o que nos di a nós hoxe.

UNIDADE 5. Vida en comunidade**Conceptos**

- Xesús Cristo convoca e congrega á comunidade dos seus discípulos. A Igrexa, misterio de comunión. O Espírito Santo forza e vida dos crentes.
- A Igrexa, Pobo de Deus. A misión da Igrexa: catolicidade e carácter misioneiro.
- Os sacramentos da confirmación e da orde sacerdotal.

Procedementos

- Reflexionar de xeito esquemático a rede de relacións que se establece entre as grandes relixións.
- Ler e interpretar textos oficiais da Igrexa.
- Sintetizar conceptos por medio de definicións propias do alumno.
- Elaboración dunha ficha de análise.

Actitudes

- Desenvolvemento da capacidade de traballo en equipo.
- Apertura cara aos outros.
- Participación nas tarefas de tipo persoal e grupal.
- Interese por adquirir novos coñecementos.

UNIDADE 6. A fe, resposta dos crentes

Conceptos

- A fe cristiá.
- Crer en Xesús é seguir a Xesús.
- Deus, un e trino.
- Biblia, tradición e maxisterio.

Procedementos

- Lectura e análise de textos para facilitar a comprensión de contidos.
- Realización de propostas de traballo e actividades para reforzar a adquisición de coñecementos.
- Ler e interpretar o contido das imaxes.
- Utilizar a letra de cancións como apoio para a reflexión.

Actitudes

- Responsabilidade ante as tarefas que se propoñen e nas actividades grupais.
- Atención á adquisición de novos conceptos.
- Desenvolvemento da capacidade de traballar co texto bíblico.
- Reflexión sobre os contidos da unidade para a propia vida.

UNIDADE 7. Decidir en liberdade

Conceptos

- O proceso de decisión nas nosas vidas.
- As opcións fundamentais, guía das nosas decisións.
- Conceptos de liberdade e responsabilidade.
- A conciencia moral.
- O home novo que xorde de Xesús Cristo. A vida como proxecto persoal.
- Fundamentos da dimensión moral. O proceso das nosas eleccións.
- Identificación e relación entre causas e efectos do acto moral.
- Os valores. Os valores de Xesús. Os valores dos discípulos de Xesús.

Procedementos

- Ler e comentar os textos propostos.
- Reflexionar e recoñecer a dimensión moral de toda persoa.
- Relacionar os conceptos de “condutas” cos “valores” que as animan.
- Elixir e comentar textos evanxélicos.
- Buscar o significado de palabras clave.
- Expoñer as dúbidas e preguntas sobre a forma de formular un acto moral.
- Establecer comparacións entre diversas escalas de valores.
- Coñecer, respectar e valorar as crenzas, actitudes e valores do noso acervo cultural e do patrimonio histórico artístico.

Actitudes

- Actitudes de creatividade e participación nas tarefas que se propoñen.

- Interese por chegar a ter unha conciencia moral ben formada.
- Disponibilidade cara á reflexión crítica sobre as posturas e valores dun mesmo.
- Admiración por aquelas persoas que son consecuentes coas súas opcións e valores fundamentais.
- Interese por descubrir mellor como seguir a Xesús na sociedade actual.

UNIDADE 8. A vida dos primeiros cristiáns

Conceptos

- A Igrexa primitiva nos Feitos dos Apóstolos.
- Características da vida na primeira comunidade.
- Unha comunidade ao servizo dos irmáns.
- A variedade de servizos ou ministerios na Igrexa primitiva. Clasificación destes servizos.
- Os primeiros conflitos na Igrexa.
- As primeiras persecucións.
- San Paulo e a súa obra misioneira.
- Expansión do cristianismo polo imperio romano.
- A Igrexa nos séculos II e III. As grandes persecucións. A vida interna da Igrexa durante os primeiros séculos.
- As orixes do cristianismo en España.

Procedementos

- Analizar un cronograma e situar nel as principais persecucións dos emperadores romanos contra a Igrexa.
- Interpretar mapas xeográficos para descubrir os itinerarios de Paulo. Principais núcleos cristiáns nos primeiros séculos.
- Buscar, ler e interpretar textos bíblicos e doutrinarios.
- Coñecer e apreciar o patrimonio cultural e relixioso de España, sobre todo dos primeiros séculos do cristianismo e das tradicións relixiosas máis antigas e duradeiras.
- Analizar viñetas e cómics, sendo capaces de traducir en explicacións sinxelas a mensaxe do autor.
- Contemplar cadros con contido relixioso da pintura universal, relacionándoos coas escenas bíblicas que conteñen ou os valores que intentan transmitir.

Actitudes

- Interese por descubrir os acontecementos máis significativos da Igrexa primitiva.
- Valor da Historia da Igrexa como fonte de coñecemento da evolución da fe e das súas figuras máis representativas.
- Admiración cara á figura de San Paulo como o gran apóstolo da evanxelización de todos os pobos.
- Valor do servizo na comunidade cristiá como forma de vivir o amor e de seguir o exemplo de Cristo.

6.4.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Á ESPERA DA PUBLICACIÓN DO REAL DECRETO POLO QUE SE REGULA PARA O CURSO 2021-2022 A AVALIACIÓN E AS CONDICIÓNNS DE PROMOCIÓN NA EDUCACIÓN PRIMARIA, NA EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA E NO BACHARELATO, ASÍ COMO AS CONDICIONES DE TITULACIÓN NA EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA E NO BACHARELATO, CONSONTE AO DISPOSTO NA LEI ORGÁNICA 3/2020, DE 29 DE DECEMBRO, POLA QUE SE MODIFICA A LEI ORGÁNICA 2/2006, DE 3 DE MAIO, DE EDUCACIÓN, PARTIREMOS DAS SEGUINTEs PREMISAS:

1. Razoar o valor da liberdade como elección da verdade e do ben, e raíz da responsabilidade dos propios actos.
2. Explicar a importancia das accións das persoas no seu proceso de crecemento.
3. Detectar os principais elementos que constitúen o fenómeno relixioso e a súa expresión concreta no cristianismo.
4. Saber definir os aspectos propios de cada unha das relixións monoteístas.
5. Dar razón da importancia da Biblia para a fe xudía e cristiá.
6. Definir con precisión o significado dalgunhas das moitas palabras-clave dos diferentes temas.
7. Saber en que consiste a diferenza fundamental entre o Antigo e o Novo Testamento, así como o contido dos diversos libros segundo os seus xéneros literarios.
8. Coñecer e diferenciar algunhas características históricas, literarias e relixiosas da Biblia, para saber fundamentar e aplicar a mensaxe que transmite.
9. Enumerar os xéneros literarios máis importantes da Biblia.
10. Razoar o fundamento da Igrexa comunión, os seus signos e as consecuencias na vida do crente pola acción do Espírito.
11. Definir que é, cando se inicia, en que se apoia, onde se vive e como se expresa a fe cristiá de modo correcto.
12. Saber en que consisten os elementos do acto moral, dar razón dos propios valores e opcións persoais. Saber identificar os principios morais que emanan do cristianismo, e que fundamentan o ben obrar, para saber aplicalos ás diversas situacións da vida actual.
13. Identificar os valores fundamentais da moral cristiá sobre o respecto á vida para saber aplicalos ás diversas situacións da vida actual.
14. Situar no tempo e no espazo os principais acontecementos da vida da Igrexa primitiva (vida e viaxes de San Paulo, causas e tempo do concilio de Xerusalén, grandes persecucións etc), para valorar adecuadamente eses acontecementos no contexto en que se desenvolveron.
15. Sintetizar a confesión de fe e os valores da primitiva comunidade cristiá.

6.5.- ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

1. Expresa e comparte en grupo situacións ou circunstancias nas que reconece a esixencia humana de felicidade e plenitude.
2. Analiza e valora a experiencia persoal fronte a feitos belos e dolorosos.
3. Selecciona escenas de películas ou documentales que mostran a procura de sentido
4. Analiza o texto sagrado diferenciando a verdade revelada da ropaxe literaria e recrea un relato da verdade revelada sobre o pecado orixinal con linguaxe actual.
5. Crea e comparte textos, videos clip, curtos, para describir as consecuencias que na vida dos cristiáns supuxo o encontro con Cristo.

6. Busca, selecciona e presenta xustificandono a experiencia dunha persoa que atopou a Cristo na Igrexa
7. Demostra mediante exemplos previamente seleccionados que a experiencia cristiá foi xeradora de cultura ao longo da historia.
8. Defende de forma razoada a influencia da fe na arte, o pensamento, os costumes, a saúde, a educación, etc.

6.6.- MÍNIMOS ESIXIBLES

1. Diferenciar os elementos básicos do proxecto de Deus sobre o home nas relixións monoteístas.
2. Identificar o xénero literario e o autor dalgúns textos da Biblia.
3. Establecer relacións entre textos da Biblia, da Tradición e o Maxisterio sobre a revelación de Deus.
4. Saber relacionar a experiencia de liberación de Israel coa presenza de Deus como Pai amoroso no medio do seu pobo.
5. Situar cronoloxicamente os fitos máis importantes da revelación de Deus que van preparando a encarnación do Fillo, e sinalar as fontes históricas sobre a vida e obra de Xesucristo.
6. Razoar como os carismas e ministerios desenvolven a misión da Igrexa.
7. Describir os trazos esenciais da fe das comunidades cristiás nos tres primeiros séculos, e a súa expresión na arte.
8. Razoar o valor da liberdade como elección da verdade e do ben, e raíz da responsabilidade dos propios actos.
9. Saber sintetizar, dende as benaventuranzas, un código de conduta do cristián.
10. Aplicarlles os principios morais do cristianismo aos problemas actuais máis desacougantes sobre a vida.
11. Mostrar algunhas achegas das relixións monoteístas á cultura española.

7. 4º de ESO

7.1.- OBXECTIVOS

1. Coñecer os procedementos axeitados para analizar feitos históricos.
2. Saber quen foi Paulo de Tarso, cal foi a súa misión e a súa achega á expansión do cristianismo e á historia da Igrexa.
3. Coñecer as características do cristianismo en tempos do Imperio Romano.
4. Descubrir as dificultades da Igrexa nos primeiros séculos.
5. Saber recoñecer as expresións artísticas dos primeiros cristiáns.
6. Coñecer os aspectos máis relevantes da figura e obra de Santo Agostiño.
7. Debuxar os aspectos fundamentais da historia da Igrexa nos séculos iv-v.
8. Coñecer as características da nova situación da Igrexa despois dos edictos de Milán e de Tesalónica.
9. Enumerar e coñecer os contidos fundamentais dos primeiros concilios.
10. Coñecer o papel dos Pais da Igrexa, de modo particular, ante o poder.
11. Distinguir e caracterizar a arte paleocristiá e bizantina.

12. Coñecer a biografía de san Bieito, patrón de Europa, e a importancia que esta figura tivo e ten na historia do cristianismo e da Igrexa.
13. Descubrir a orixe, sentido e achega á historia da Igrexa do monacato.
14. Analizar a expansión do islam e a presenza da relixión cristiá na España musulmá.
15. Saber caracterizar, distinguir e valorar a arte románica.
16. Descubrir en Francisco de Asís un modo e modelo de ser e estar na Igrexa.
17. Afondar nas características da historia da Igrexa nos séculos x-xiii.
18. Tomar conciencia da importancia da reforma do monacato e da aparición das ordes mendicantes.
19. Afondar no significado das peregrinacións, de modo particular, no Camiño de Santiago.
20. Coñecer o significado das cruzadas e as consecuencias do cisma de Oriente e de Occidente.
21. Coñecer datos importantes da vida de santa Teresa de Jesús, mística e doutora da Igrexa.
22. Analizar as causas e as figuras que levaron a cabo a reforma protestante.
23. Coñecer os aspectos fundamentais da doutrina de Lutero.
24. Analizar e comprender en que consistiu a reforma católica ou contrarreforma.
25. Coñecer en que consistiu o tribunal da Inquisición.
26. Descubrir as luces e as sombras da evanxelización levada a cabo a partir do século xv.
27. Recoñecer na arte renacentista unha nova concepción do mundo e da persoa, así como a importancia do Barroco como un valioso instrumento de propaganda relixiosa.
28. Coñecer quen foi o Cardeal Newman e dar razón da importancia da súa figura na historia da Igrexa.
29. Coñecer como lle afectou á vida da Igrexa a Ilustración, a secularización e a Revolución Francesa.
30. Descubrir os contidos relixiosos nas obras do romanticismo e do realismo.
31. Coñecer o verdadeiro significado de relixión, fe, ciencia, razón, filosofía e crenza, e saber que relación existe entre todas elas.
32. Tomar contacto coa figura e co ministerio de Xoán XXIII, o Papa bo.
33. Concilio Vaticano II: razóns da súa convocatoria, características máis importantes e achegas á sociedade e á vida interna da Igrexa.
34. Coñecer a figura e obra de Thomas Merton, místico e modelo de diálogo e traballo interrelixioso.
35. Coñecer en que se plasmaron as propostas do Vaticano II: vida interna da Igrexa e novo xeito de estar no mundo.
36. Achegas máis significativas do papado de Xoán Paulo II, o Papa viaxeiro.
37. Recoñecer, ao longo da historia da Igrexa, diferentes momentos de diálogo e convivencia interrelixiosa.
38. Saber en que consiste o compromiso ecuménico da Igrexa e como se leva a cabo nela o diálogo interrelixioso.
39. Coñecer a comunidade de Santo Exidio como exemplo de vida comunitaria cristiá comprometida no diálogo e no traballo pola paz.

7.2.- COMPETENCIAS BÁSICAS E A SÚA RELACIÓN COAS COMPETENCIAS ESPECÍFICAS

COMPETENCIAS BÁSICAS	COMPETENCIAS ESPECÍFICAS
-----------------------------	---------------------------------

<p>3. COMPETENCIA CULTURAL E ARTÍSTICA</p>	<p>manifestacións culturais e artísticas.</p> <ul style="list-style-type: none"> ●Manifestar curiosidade sobre as peculiaridades da iconografía renacentista e barroca e as súas expresións plásticas e musicais . ●Mostrar curiosidade por coñecer máis e mellor diversas expresións artísticas de valores profundamente humanos: a xustiza, o amor, a esperanza . ●Apreciar a cultura propia e as alleas xunto ás súas manifestacións culturais . ●Analizar en toda a súa riqueza e variedade as manifestacións culturais e artísticas actuais. ●Comprender e asumir os valores do feito relixioso na súa matriz cultural concreta. ●Descubrir o sentido e a profundidade das achegas das diversas relixións á cultura actual. ●Analizar con toda a súa riqueza e variedade as manifestacións culturais e artísticas contemporáneas na súa matriz cultural concreta . ●Aprender a rastrexar nelas as pegadas de Deus e do sentido transcendente da vida e da cultura . <ul style="list-style-type: none"> ●Analizar e interpretar cronogramas e mapas cos principais fitos dos primeiros séculos do cristianismo . ●Definir con precisión e sintetizar os principais símbolos da fe cristiá . ●Coñecer e contrastar o testemuño e as experiencias das diversas comunidades cristiás ao longo e ancho do mundo e da historia . ●Personalizar a propia aprendizaxe fomentando a atención, a experiencia e o traballo en equipo . ●Obter e seleccionar información . ●Integrar e ampliar novos coñecementos aos xa adquiridos . ●Fomentar o espírito crítico ante as linguaxes artística, cinematográfica e musical para desentrañar as diversas mensaxes e valores sobre a confianza, a esperanza e a solidariedade .
<p>4. A COMPETENCIA DE APRENDER A APRENDER</p>	<ul style="list-style-type: none"> ●Obter e seleccionar información . ●Integrar e ampliar novos coñecementos aos xa adquiridos . <ul style="list-style-type: none"> ●Exercitar a introspección e a interiorización . ●Afondar no coñecemento dun mesmo e do seu

<p>5. A COMPETENCIA SOBRE AUTONOMÍA E INICIATIVA PERSOAL</p>	<p>ámbito familiar .</p> <ul style="list-style-type: none"> ●Examinar situacións concretas da vida e do pasado para realizar un xuízo crítico, autónomo e responsable sobre o presente . ●Exercitar o diálogo, a participación e o traballo en equipo . ●Desenvolver valores de integración social, de servizo e solidariedade cos semellantes . ●Exercitar a toma de decisións e a asunción de responsabilidades . ●Escoitar a chamada persoal de Xesús como unha oferta de vida e sentido . ●Estimular e enriquecer a personalidade con modelos de vida suxestivos e atractivos . ●Construír un sistema de valores propio a partir da vida e das palabras de Xesús . ●Personalizar e exercitarse en vivir de acordo á devandita estimativa moral . ●Exercitar a asunción de responsabilidades ante o presente e ante o futuro . ●Crecer en liberdade interior abríndose a valores transcendentales como a esperanza, a responsabilidade e a misericordia . ●Amosar actitudes de respecto e colaboración cara a outras persoas, relixións e culturas . ●Exercitar o diálogo, a participación e o traballo en equipo . ●Afondar no autocoñecemento e na introspección . ●Reforzar e mellorar a autoestima persoal . ●Iniciarse na argumentación e en dar razón dun mesmo, dos seus valores e das súas aspiracións profundas . ●Valorar o propio corpo, o benestar e a felicidade persoal . ●Construír un sistema de valores propio baseado no compromiso, o servizo aos demais e a amizade . ●Exercitar a asunción de responsabilidades ante o presente e ante o futuro . ●Crecer en liberdade interior abríndose a valores transcendentales como a esperanza, a responsabilidade e a misericordia . ●Desenvolver valores de integración social, de servizo e solidariedade cos semellante. ●Exercitar o diálogo, a participación e o traballo
---	---

<p>6. A COMPETENCIA NO COÑECEMENTOE INTERACCIÓN CO MUNDO FÍSICO</p>	<p>en equipo .</p> <ul style="list-style-type: none"> ●Mostrar empatía. Ser capaz de poñerse no lugar do outro e comprender o seu punto de vista, aínda que difira en formulacións e intereses . ●Desenvolver a construción dun pensamento propio e autónomo . ●Ser capaz de asumir e dar razón dun sistema propio de valores, arraigado na "cultura da vida" e na "civilización do amor" . ●Exercitar a asunción de responsabilidades ante o presente e ante o futuro . ●Crecer en liberdade interior abríndose a valores transcendentos como a esperanza, a responsabilidade e a misericordia . ●Desenvolver valores de integración social, de servizo e solidariedade cos semellantes . <ul style="list-style-type: none"> ●Ponderar a desigualdade e a inxustiza do mundo por medio da análise persoal, da Doutrina Social da Igrexa e doutras mensaxes interpelantes . ●Enriquecer o xuízo crítico sobre o uso dos medios materiais, da ciencia e da tecnoloxía . ●Ponderar a desigualdade, a inxustiza e a violencia no mundo por medio da análise persoal, do contraste co Evanxeo e dos documentos da Igrexa católica . ●Valorar criticamente o uso da ciencia, a tecnoloxía e os medios de comunicación . ●Ponderar a desigualdade, a inxustiza e a violencia no mundo por medio da análise persoal, do contraste co Evanxeo e dos documentos do C. Vaticano II e as últimas encíclicas papais, e da Doutrina Social da Igrexa . ●Ponderar a desigualdade e a inxustiza do mundo por medio da análise persoal e da Doutrina Social da Igrexa . ●Enriquecer e consolidar o xuízo crítico sobre o uso da ciencia e a tecnoloxía . ●Valorar na súa xusta medida o progreso técnico e científico, enriquecendo o xuízo crítico sobre estes valores cristiáns da paz, a xustiza e a esperanza .
--	--

7.3.- CONTIDOS

UNIDADE 1. Somos historia

Conceptos

- A historia: pasado, presente e futuro.
- A tradición familiar: coñecer para comprender.
- O traballo do historiador: un traballo sistemático.
- Elementos clave para un historiador.
- A importancia da propia historia: elementos a ter en conta.
- A historia da familia dos cristiáns: a Igrexa.
- Fontes da historia da Igrexa.

Procedementos

- Tomar conciencia da dimensión histórica do ser humano.
- Analizar diferentes textos que teñen unha estreita relación co tema de estudo e obter deles as ensinanzas que pretenden transmitir os seus autores.
- Analizar viñetas e obras de arte, e ser capaz de explicar de forma sinxela a mensaxe do autor.
- Estudar a historia da propia familia e dalgún acontecemento histórico segundo a metodoloxía do historiador.
- Explicar os conceptos básicos que aparecen na unidade.
- Ser capaz de enumerar e explicar os diferentes tipos de fontes necesarias para analizar a historia da Igrexa.

Actitudes

- Interese por afondar na propia historia vital.
- Valorar a dimensión histórica das persoas.
- Examinar o propio equilibrio e relación entre pasado, presente e futuro.
- Involucrarse persoalmente no coñecemento da propia historia familiar.
- Interese por coñecer o valor das fontes para o estudo da historia da Igrexa.

UNIDADE 2. O cristianismo, unha mensaxe universal?

Conceptos

- Paulo, primeiro grande evanxelizador.
- O ambiente político, cultural e relixioso dos primeiros séculos.
- A Igrexa: comunión, convocatoria e corpo de Cristo.
- Dificultades dos cristiáns no Imperio Romano.
- A vida interna da Igrexa.
- A arte simbólica e clandestina dos primeiros cristiáns.
- Descubrimentos dos séculos xv e xvi e novo despertar misionero no século xix.
- O cristianismo, universal.
- A Igrexa: unha, santa, católica e apostólica.

Procedementos

- Resumir os aspectos máis significativos da biografía de san Paulo.
- Analizar mapas que conteñen datos acerca da época na que viviu san Paulo.
- Analizar e traballar con mapas dalgúns momentos de forte expansión do cristianismo.
- Ler e analizar o contido de textos bíblicos e literarios como fontes para o estudo desta época da historia da Igrexa.
- Contemplan e valoran a arte simbólica e clandestina dos primeiros cristiáns.
- Ler os textos de contidos e saber resumir as ideas fundamentais que transmiten.

Actitudes

- Interese polo coñecemento da historia dos primeiros séculos da Igrexa.
- Traballar por entender os aspectos fundamentais da expansión do cristianismo.
- Recoñecer as manifestacións relixiosas das primeiras comunidades cristiás.
- Recoñecer as achegas do cristianismo dos primeiros séculos á cultura.
- Toma de conciencia de que o cristianismo ten unha vocación universal.

UNIDADE 3. Igrexa, poderosa ou servidora

Conceptos

- Agostiño de Hipona: buscador, bispo e escritor.
- Características da sociedade e da Igrexa nos séculos iv-v.
- O paso de ser Igrexa perseguida a ser Igrexa oficial: unha nova situación.
- Concilio fronte a herexías: a formulación da fe cristiá.
- Os Pais da Igrexa en Oriente e Occidente.
- A arte paleocristiá e bizantina: a basílica.
- Poder, autoridade e servizo na historia da Igrexa.
- O servizo, exercicio da autoridade segundo Xesús.

Procedementos

- Contemplan e interpretan obras de arte da época da que fala a unidade, para poder ver como se expresa o tema da autoridade e do servizo nos movementos culturais da devandita época.
- Ler e analizar diferentes textos literarios que falan de Igrexa dos séculos iv e v.
- Saber interpretar correctamente o significado e as consecuencias dos concilios fronte ás herexías.
- Analizar textos bíblicos que fundamentan como entendeu Xesús o exercicio da autoridade.

Actitudes

- Estudo rigoroso do tema da historia da Igrexa nos séculos iv e v.
- Desexo de afondar con coherencia nos temas propostos na unidade, de modo especial, no que concirne á relación poder temporal e servizo.
- Interese por coñecer a orixe e significado de acontecementos históricos.
- Apertura a outras épocas da historia da Igrexa.
- Reflexión ante o tema do poder e do servizo na Igrexa.

UNIDADE 4. Igrexa, no mundo ou fóra del?

Conceptos

- San Bieito de Nursia: estudoso, asceta e patrón de Europa.
- O cristianismo, un factor de unidade.
- A caída do Imperio Romano e a Europa cristiá.
- O monacato: orixe, significado e vida.
- A cristiandade ante o islam.
- A arte románica: un catecismo en pedra.
- A Igrexa, activa na contemplación.

Procedementos

- Observar e traballar os contidos da unidade a partir dalgunhas viñetas.
- Resolver algúns pasatempos didácticos baseados en distintas estratexias.
- Ler e comprender relatos (bíblicos e doutro xénero) para extraer deles conclusións reflexionadas.
- Sintetizar conceptos por medio de definicións propias dos alumnos.
- Interpretar o contido dalgunhas obras de arte en relación ao tema estudado na unidade.

Actitudes

- Interese por coñecer que significa que a Igrexa está comprometida con e no mundo.
- Capacidade de admiración ante a mensaxe que nos transmiten as obras de arte.
- Disponibilidade para o traballo en grupo nalgúns dos exercicios propostos na unidade.
- Interese por realizar unha propia síntese e exposición dos principais acontecementos históricos que se relatan na unidade, de modo particular, a partir da liña do tempo que nela aparece.
- Uso das tecnoloxías da información e a comunicación para ampliar coñecementos.
- Valorar positivamente as accións que a Igrexa leva a cabo como servizo ao mundo.

UNIDADE 5. Igrexa, pobre cos pobres?**Conceptos**

- Francisco de Asís, irmán menor, pobre cos pobres.
- A reforma do monacato: Cluny e o Císter.
- As ordes mendicantes: un retorno ás raíces da Igrexa.
- As peregrinacións: o Camiño de Santiago.
- As cruzadas: guerras en nome de Deus.
- Os cismas de Oriente e Occidente.
- O gótico, unha arte que busca o ceo.
- A Igrexa: carismas ao servizo dos máis pobres.
- Xesús e os pobres: anuncio, identificación e proximidade.

Procedementos

- Lectura dos contidos propostos para a súa posterior análise, reflexión e aprendizaxe.
- Lectura de textos bíblicos, xurídicos e xornalísticos para afondar nos contidos curriculares.

- Realización de propostas de traballo e actividades para reforzar a adquisición de coñecementos.
- Contemplantar e interpretar o contido das fotografías e viñetas que ilustran a unidade.
- Consultar o vocabulario e as diferentes páxinas web que se propoñen.

Actitudes

- Responsabilidade ante as tarefas que se propoñen e nas actividades en grupo.
- Atención á adquisición de novos conceptos.
- Interese por querer afondar no significado e na relación que ten o clamor dos pobres e a misión da Igrexa.
- Desenvolvemento da capacidade de traballar cun texto bíblico, literario ou xornalístico.
- Reflexión sobre os contidos da unidade para unha mellor comprensión do pasado, do presente e do futuro da historia da Igrexa.

UNIDADE 6. Igrexa, ao encontro con deus?

Conceptos

- Santa Teresa de Xesús: mística, escritora e doutora da Igrexa.
- A Igrexa do século xv necesitada dunha urxente renovación.
- Lutero e a reforma protestante. Doutrina de Lutero.
- A reforma católica ou contrarreforma.
- O concilio de Trento.
- A compañía de Xesús
- O tribunal da Inquisición.
- A expulsión dos xudeus de España.
- A evanxelización do mundo.
- Arte renacentista e barroca ao servizo da fe.
- Místicos de onte e de hoxe.
- O rostro de Deus que Xesús revela.

Procedementos

- Observar e comentar as fotografías e ilustracións que acompañan as propostas de traballo, o desenvolvemento de contidos e as actividades que aparecen na unidade.
- Saber explicar e saber situar na liña do tempo os acontecementos eclesiais que tiveron lugar nos séculos XV-XVI.
- Buscar en diferentes medios as principais diferenzas doutrinarias entre católicos e protestantes.
- Traballar a partir dun mapa o tema das principais rutas seguidas polos misioneiros españois e portugueses nos séculos XV-XVI.
- Ler e interpretar textos bíblicos, textos oficiais da Igrexa e textos de apoio, procedentes de diferentes autores e institucións, con distintas perspectivas.
- Sintetizar conceptos referentes á Igrexa, ás súas reformas e á súa expansión misioneira, por medio de definicións propias do alumnado.
- Utilizar as tecnoloxías da información e da comunicación na procura de información e na aprendizaxe.

Actitudes

- Interese por adquirir novos coñecementos ao redor desta época da historia.
- Capacidade para adquirir unha visión máis ampla da realidade e misión da Igrexa na actualidade, especialmente da importancia da mística cristiá.
- Participación activa nas tarefas e propostas de traballo de tipo persoal e en grupo.
- Desenvolvemento da capacidade de observación e análise de obras de arte e textos bíblicos.
- Recoñecer o traballo e as achegas de misioneiros e místicos da Igrexa.
- Admiración cara á vida contemplativa e misioneira.
- Interese pola figura de personaxes como Charles de Foucauld e Roger Schutz (irmán Roger).

UNIDADE 7. Son compatibles ciencia e relixión?**Conceptos**

- Cardeal Newman: unha figura importante na Igrexa do século XIX.
- Secularización.
- Relacións entre ciencia e relixión. O caso Galileo.
- A Ilustración. O pensamento ilustrado e os enciclopedistas.
- Do Estado confesional á secularización do Estado.
- A postura da Igrexa no século XIX. A Rerum novarum.
- A secularización da arte.
- Encontros e desavinzas entre razón e fe.
- A razoabilidade da fe.

Procedementos

- Analizar as razóns, desenvolvementos e consecuencias que para a vida da Igrexa tiveron a secularización, a Ilustración e a Revolución Francesa.
- Recoñecer e distinguir as distintas etapas que a Igrexa viviu na época da historia que se traballa nesta unidade.
- Buscar o significado de palabras clave aparecidas na unidade.
- Realizar un traballo de investigación sobre as constitucións españolas para investigar que se di nelas sobre a relixión e, en particular, sobre a relixión católica.
- Buscar, ler, explicar e clasificar algúns textos bíblicos relacionados cos encontros e desavinzas entre razón e fe.
- Extraer e interpretar a mensaxe dalgúns obras de arte e relacionar o que din cos contidos estudados.

Actitudes

- Convencemento da necesidade de coñecer a historia da Igrexa para entender as súas formulacións e posturas.
- Interese por coñecer os acontecementos e personaxes que destacaron na historia da Igrexa dos séculos XVIII-XIX.
- Apreciar a reflexión que se realizou ao longo dos séculos sobre a relación entre razón e fe.
- Actitude de reflexión para realizar as propostas de traballo que se propoñen.

UNIDADE 8. A Igrexa, renóvase?

Conceptos

- Xoán XXIII: o Papa do Concilio Vaticano II.
- Pío IX e León XIII: protagonistas da historia da Igrexa de finais do XIX e principios do XX.
- Signos de vitalidade na vida da Igrexa. Os Papas da primeira metade do século XX.
- O Concilio ecuménico Vaticano II. Achegas dun concilio diferente.
- Arte e relixión no século XX.
- A imaxe da Igrexa a través dos séculos. Novo Israel e Pobo de Deus.
- Xesús: a súa actitude ante as institucións relixiosas.

Procedementos

- Lectura de textos xornalísticos e eclesiáis, de modo particular, de documentos do concilio Vaticano II.
- Comentario e reflexión sobre as imaxes que acompañan os contidos da unidade.
- Analizar viñetas e ser capaces de explicar de forma sinxela a mensaxe do autor e de sacar as propias conclusións.
- Recapacitar sobre a vida interna e a presenza que a Igrexa tivo ao longo do século XX, de modo especial, desde a celebración do concilio Vaticano II.
- Saber explicar correctamente os conceptos clave da unidade.
- Situar correctamente na liña do tempo os acontecementos, sociais e eclesiais, máis destacados da segunda metade do século XIX e do século XX.

Actitudes

- Interese por afondar no tema de estudo desta unidade.
- Reflexión ante a influencia e/ou consecuencias que a renovación interna da Igrexa exerceu sobre a sociedade.
- Reflexionar ao redor da importancia da celebración dun concilio como o Vaticano II.
- Apertura á formulación de preguntas profundas sobre a realidade da Igrexa, a súa misión e o seu papel na sociedade e no desenvolvemento dos pobos.
- Valorar a importancia de coñecer como foi a presenza da Igrexa no século XX.

UNIDADE 9. Convivir con outras tradicións relixiosas?

Conceptos

- Thomas Merton: monxe trapense aberto a outras espiritualidades. Místico e modelo de diálogo interrelixioso.
- O impulso dos anos 60, os desexos de cambio, o inicio da globalización e o reto da convivencia entre culturas.
- Posta en práctica do Vaticano II: reformas internas e un novo modo de estar no mundo.
- Xoán Paulo II: un pontificado marcado pola presenza activa e significativa da Igrexa no mundo.
- A nova evanxelización.
- A arte relixiosa a finais do século XX.
- Momentos de diálogo e convivencia interrelixiosa na historia da Igrexa.

- Ecumenismo: en busca da unidade na Igrexa.
- Diálogo interrelixioso: o cristianismo e as demais tradicións relixiosas dialogan desde o que cren, viven, anuncian e traballan.

Procedementos

- Ler relatos curtos (textos doutriniais, bíblicos, literarios e testemuñais), para extraer deles a mensaxe central dos seus creadores e contrastalo co estudado na unidade.
- Coñecer noticias e realidades da época histórica que se estuda na unidade.
- Contemplar diversas fotografías e analizar o seu contido e significatividade.
- Localizar nun mapamundi as viaxes que realizou Xoán Paulo ii ao longo do seu pontificado.
- Analizar diferentes datos sobre o Vaticano ii, sobre as reformas que puxo en marcha, sobre a nova evanxelización e sobre a importancia do diálogo interrelixioso.
- Interrogarse sobre a importancia do ecumenismo na reflexión e no traballo da Igrexa.
- Analizar diversos momentos de convivencia interrelixiosa ao longo da historia da Igrexa.

Actitudes

- Interese por coñecer como influíron na vida interna da Igrexa e na sociedade os cambios propostos polo Vaticano ii.
- Valorar o pontificado de Xoán Paulo ii.
- Esperanza na nova evanxelización.
- Tomar conciencia da importancia do movemento ecuménico.
- Actitude de apertura e diálogo entre as diferentes tradicións cristiás.

UNIDADE 10. UN CRISTIANISMO PARA O FUTURO?

Conceptos

- A comunidade de Santo Exidio: unha comunidade cristiá de laicos presente en todo o mundo comprometida no traballo pola paz.
- Cristianismo e Igrexa: entre o local e o universal.
- A relixión nun mundo globalizado e secularizado.
- Variedade de sentidos para a vida.
- O esencial e diferenciador da experiencia relixiosa cristiá.
- O cristianismo comprometido co presente e co futuro
- Expresións artísticas do relixioso no século xxi.
- Momentos de encontros fracasados e dificultade entre a Igrexa e outras institucións, ideoloxías e réximes.
- O cristianismo do futuro: unha minoría máis consciente e comprometida.
- A esperanza como virtude cristiá para construír o futuro.

Procedementos

- Lectura de textos que axuden a reflexionar sobre o futuro do cristianismo e o cristianismo do futuro.
- Recompilación de datos históricos de maneira que o alumnado poida realizar unha liña temporal na que aparezan as principais etapas, personaxes e acontecementos da Historia da Igrexa.
- Coñecer noticias e realidades da época histórica que se estuda na unidade.

- Comentario e reflexión sobre as imaxes que acompañan os contidos da unidade.
- Analizar viñetas e ser capaces de explicar de forma sinxela a mensaxe do autor e de sacar as propias conclusións.

Actitudes

- Interese por coñecer como influíron na vida interna da Igrexa e na sociedade os cambios sociais, culturais e políticos dos últimos anos.
- Reflexión sobre os aspectos máis significativos de cara ao presente e ao futuro da vida da Igrexa.
- Interese por afondar no tema de estudo desta unidade.
- Capacidade de síntese dos datos máis destacados e determinantes das diferentes etapas da Historia da Igrexa.
- Apertura a outras épocas da historia da Igrexa, a outras formas culturais e de relixiosidade.

7.4.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Á espera da publicación do Real Decreto polo que se regula para o curso 2021-2022 a avaliación e as condicións de promoción na Educación Primaria, na Educación Secundaria Obrigatoria e no Bacharelato, así como as condicións de titulación na Educación Secundaria Obrigatoria e no Bacharelato, consonte ao disposto na Lei Orgánica 3/2020, de 29 de decembro, pola que se modifica a Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación, partiremos das seguintes premisas:

1. Enumerar e saber explicar diferentes momentos de expansión do cristianismo ao longo da historia .
2. Explicar en que consistiu a evanxelización do mundo levada a cabo nos séculos XV e XVI e a significatividade da presenza xesuíta en terras de misión.
3. Coñecer os principais datos biográficos de Santo Agostiño e a súa achega á historia da Igrexa .
4. Expoñer correctamente os principais datos da biografía de san Bieito e resumir cal foi a súa contribución á historia da Igrexa .
5. Coñecer os datos máis importantes da vida de san Francisco de Asís, a súa importancia dentro da Igrexa e o seu legado .
6. Coñecer a vida e obra de santa Teresa de Xesús.
7. Coñecer os datos máis importantes da figura de Thomas Merton, de modo particular, as súas achegas ao diálogo interrelixioso .
8. Enumerar e saber explicar cales son as principais fontes da historia da Igrexa .
9. Saber explicar a que dificultades tiveron que facerlles fronte os primeiros cristiáns e cáles foron as súas reaccións .
10. Coñecer a importancia e o contido dos edictos de Milán e Tesalónica.
11. Expoñer en que consistiu a guerra das investiduras.
12. Coñecer que significou a expansión do islam e como estivo a relixión cristiá na España musulmá .
13. Comprender o significado que tivo a aparición das ordes mendicantes no século XIII.
14. Definir con precisión o significado das seguintes palabras: fe, relixión, crenza, ciencia, secularización.

15. Expoñer con claridade en que consistiu o caso Galileo.
16. A postura da Igrexa ante as consecuencias da Revolución Industrial. A Rerum Novarum.
17. Explicar a importancia que tivo o papa Xoán XXIII na historia da Igrexa.
18. Saber explicar en que consistía o novo xeito de estar no mundo para a Igrexa que o Concilio Vaticano II propugnou.
19. Coñecer o significado dos termos "secularización" e "globalización" en relación coa vida da Igrexa actual.
20. Saber quen son os Pais da Igrexa de Oriente e Occidente, e cales foron as súas principais achegas á historia da Igrexa.
21. Explicar que é o monacato, como se orixinou e que misión ten dentro da vida da Igrexa.
22. Definir correctamente que significa abadía, mosteiro, convento, mendicante e cruzada.
23. Coñecer as razóns para a convocatoria do Concilio Vaticano II, as súas características e as súas achegas á sociedade e á vida interna da Igrexa.
24. Saber expoñer o significado das peregrinacións, de modo particular, o Camiño de Santiago.
25. Saber en que consistiron os cismas de Oriente e de Occidente.
26. Coñecer as principais diferenzas doutrinais entre católicos e protestantes.
27. Coñecer os principais datos biográficos de Santo Agostiño e a súa achega á historia da Igrexa.
28. Expoñer correctamente os principais datos da biografía de san Bieito e resumir cal foi a súa contribución á historia da Igrexa.
29. Coñecer os datos máis importantes da vida de san Francisco de Asís, a súa importancia dentro da Igrexa e o seu legado.
30. Ter unha mínima información de san Vicente de Paúl e da Nai Teresa de Calcuta, así como do seu legado, como respostas eclesiáis ao clamor dos máis pobres.
31. Explicar en que consistiu a evanxelización do mundo levada a cabo nos séculos XV e XVI e a importancia da presenza xesuíta en terras de misión.
32. Recoñecer obras concretas pertencentes á arte dos primeiros cristiáns.
33. Caracterizar a arte paleocristiá e bizantina en obras concretas.
34. Expoñer as características e finalidades fundamentais da arte románica.
35. Saber as principais características e finalidade da arte gótica.
36. Coñecer en que consiste e cales son as características máis sobresaíntes do compromiso ecuménico e do diálogo interrelixioso levado a cabo pola Igrexa na actualidade.

7.5.- ESTÁNDARERES DE APRENDIZAXE

1. Identifica e clasifica os trazos principais (ensino, comportamento e culto) nas relixións monoteístas.
2. Identifica e clasifica os trazos principais (ensino, comportamento e culto) nas relixións politeístas.
3. Busca información e presenta ao grupo as respostas das distintas relixións ás preguntas de sentido.
4. Razona por que a revelación é a plenitude da experiencia relixiosa.
5. Analiza e debate as principais diferenzas entre a revelación de Deus e as relixións.
6. Busca e identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón en grupo por que continúan a misión de Xesús.
7. É consciente das diferentes formas de vivir a afectividade.

8. Recoñece e valora na Igrexa distintas figuras que son autoridade, polo servizo ou polo testemuño.
9. Localiza e xustifica tres acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu ao ser humano.

7.6.- MÍNIMOS ESIXIBLES

1. Argumentar sobre o servizo que a Igrexa presta ao longo dos séculos ao transmitirmos íntegras a mensaxe e a vida de Xesús.
2. Situar no seu contexto histórico algúns feitos da Igrexa.
3. Describir o servizo que os modelos de vida cristiáns lle achegaron á cultura de cada época.
4. Razoar o servizo dos concilios á transmisión da fe.
5. Explicar o sentido relixioso das peregrinacións.
6. Razoar o sentido das reformas da Igrexa como renovación nas súas raíces evanxélicas.
7. Localizar as achegas dos grandes santos e doutores da Igrexa na construción de Europa e a súa evanxelización.
8. Situar o servizo que a Igrexa realiza á cultura dende as súas institucións e persoas relevantes no renacemento e barroco.
9. Describir a acción educativa e social da Igrexa no mundo contemporáneo.
10. Identificar os grandes fitos da arte cristiá como expresión da fe do pobo e manifestación da acción de Deus no mundo.
11. Sinalar, nalgúns textos do Concilio Vaticano II, as achegas da Igrexa sobre o diálogo co mundo.

8. METODOLOXÍA

Ensinar relixión non consiste unicamente en explicar unha serie de verdades relixiosas ben estruturadas, senón en axudar aos alumnos a construír un pensamento fundamentado, sistemático e autocrítico sobre as cuestións relixiosas fundamentais.

O modelo metodolóxico que se segue recolle as orientacións emanadas da concepción constructivista da aprendizaxe. Por iso, á hora de marcar as liñas metodolóxicas, tivéronse en conta os seguintes criterios:

- O protagonista do aprendizaxe é o alumno, coa súa propia actividade.
- Quen inicia unha nova aprendizaxe faino a partir dos coñecementos que xa posúe.
- Quen aprende constrúe activamente significados establecendo relacións entre o seu esquema mental e os estímulos externos. Só así se pode lograr unha aprendizaxe significativa.

Fieis sempre ao principio de pluralismo metodolóxico, no desenvolvemento das unidades didácticas utilízanse, combinadas, diversas estratexias de ensinanza-aprendizaxe:

a.**Estratexias expositivas.** O ensino da Relixión é herdeira e forma parte do kerigma cristián, ten unha parte de proclamación, narración, relato. É tan esencial a exposición que o éxito ou fracaso da clase de relixión depende en gran parte do rigor, amenidade, entusiasmo, honradez e riqueza expositiva. As diferentes estratexias expositivas deben ter

en conta os coñecementos previos do alumno, os seus intereses e necesidades, as súas motivacións e os seus proxectos vitais. Mediante a exposición buscamos tamén unha aprendizaxe significativa por recepción.

b.Estratexias de indagación:

1.Preséntanse materiais seleccionados(textos, obras de arte, testemuños, obxectos sagrados, normas,...) sobre un tema para que o alumno os estructure ou reestructure segundo criterios propios.

2.Suscítanse problemas, de índole cultural-relixiosa, teolóxicas ou moral, cuxa solución débena buscar o propio alumno, en función dunhas claves que necesariamente haberá de fornecer o profesor.

3.Se promoven debates, comparacións, indagación de secuencias lóxicas de causa-efecto, acción-reacción, etc.

c.Estratexias de motivación. Segundo as características dos alumnos, utilizaranse diversas estratexias.

1.Aos que manifesten inquietude intelectual pódeseles motivar mediante “retos conceptuais”, invitacións á dedución, paradoxas, conflitos cognitivos, etc.

2.Aos que manifesten un carácter máis afectivo, pódeseles motivar con presentación de casos, exemplos viventes, actitudes xenerosas doutras persoas, rastros de bondade.

9. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN

Na avaliación preténdese que o alumno saiba aplicar os saberes adquiridos a situacións concretas e avalíe os obxectivos propostos ao comezo de cada unidade didáctica. A avaliación non é tanto a cantidade de coñecementos senón a calidade dos mesmos, por iso terase en conta, sobre todo, o esforzo e a predisposición positiva cara á adquisición dunha nova aprendizaxe, tanto ou máis que o número de conceptos asimilados.

Todas as actividades que se suscitan nas unidades didácticas son realizables e orientadas a que o alumno sexa protagonista da súa propia aprendizaxe, poñendo en práctica así, os coñecementos que vai adquirindo á vez que os relaciona cos xa adquiridos.

Así mesmo todas as actividades son avaliáveis e están en consonancia cos obxectivos e contidos propostos.

As actividades se estruturan en:

- Análise de textos.
- Probas escritas tipo exame.
- Cuestionarios.
- Vocabularios.

- Video-forum.
- Libro-forum.
- Distintos traballos plásticos tipo collage, murais, carteis,etc.
- Lectura e entrega do traballo do libro.

10. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁTICOS

10.1.- LIBROS DE TEXTO RECOMENDADOS

1º de ESO: Relixión Católica. Proxecto Emaús. Editorial SM

2º de ESO: Relixión Católica. Proxecto Emaús. Editorial SM

3º de ESO: Relixión Católica. Proxecto Emaús. Editorial SM

4º de ESO: Relixión Católica. Proxecto Emaús. Editorial SM

10.2.- GUIÓN TRABALLO DO LIBRO

1.- Autor / ano

Contexto:

- Social
- Político
- Económico
- Cultural
- Relixioso

2.- Tema

3.-Personaxes Principais

4.-Personaxes Secundarios

5.- Escenarios

6.-Trama-Argumento:

- Ideas principais
- Ideas secundarias
- Análise da linguaxe
- Análise de sentimentos / emociónes

7.- Resumo

8.- Valoración persoal e crítica

10.3.- BIBLIOGRAFÍA TRABALLO LIBRO

AUTOR	TÍTULO	EDI.	TEMA
JORDI SIERRA I FABRA	<i>Campos de fresas</i>	SM	Drogas. Amistad.
	<i>Castiing</i>		Anorexia-Bulimia.
	<i>La memoria de los seres perdidos</i>		Dictadura Arxentina. Nais da Plaza de Mayo.
	<i>El rostro de la multitud</i>		¿Cómo ser famoso nunhas horas?
	<i>Las chicas de alambre</i>		Modelos de pasarela. Drogas.Prostitución.Anorexia
	<i>Durmindo sobre os espellos</i>		Dictadura Arxentina. Nais da Praza de Mayo.
	<i>Soidades de Ana</i>		Resultados dun aborto
	<i>Chamando as portas do ceo</i>		ONG, médicos sin fronteras.
	<i>Mendigo en la playa de oro</i>		ONG, ancianos
	<i>Noche del viernes</i>		Drogas.
MARINA MAYORAL	<i>Chamábase Luís</i>		Drogas.
JORGE GÓMEZ SOTO	<i>La chica del andén de enfrente</i>		Relacións entre irmáns
CARLOS PUERTO	<i>La mirada</i>	Everest	Contaxio de VIH.
	<i>Un frío viento del infierno</i>	SM	Intolerancia. Racismo. Movements radicáis.
ANN BRASHARES	<i>Un verano en vaqueros</i>	SM	Amizade. 1ª Relacións sexuais. Relacións paterno-filiales.
JOHN BOYNE	<i>El niño con el pi-</i>	Salamandra	A 2ª G.M. vista por un neno de 9 años.

	<i>jama de rayas</i>		
JAN TERLOUW	<i>Barrotes de bambú</i>	SM	Sectas.
JOAN MANUEL GISBERT	<i>La voz de la madrugada</i>	SM	Intriga: "esa locutora fálame a mín."
M ^a ISABEL MOLINA	<i>De Victoria para Alejandro</i>	Alfaguara	Orixes do cristianismo.
	<i>El señor del Cero</i>		O Islam en España.
	<i>El herrero de la luna llena</i>		Camiño de Santiago.
MERÇE RIVAS	<i>Nassima, á sombra dos talibans</i>	Ir Indo	O mundo dos talibans.
URI ORLEV	<i>Corre, chico, corre</i>	Santillana. Alfaguara	Historia dun neno xudeo, escapando da guerra e os campos de concentración.
ELIACER CANSINO	<i>Una Habitación en Babel</i>	Anaya	Relacións humanas. Comprensión, tolerancia, xustiza, autoestima, altruísmo, xenerosidade
LAURA GALLEGO GARCÍA	<i>Finis Mundi</i>	S.M.	Relacións humanas "Michel debe salvar a humanidade invocando ao Espírito do Tempo"
LOIS LOWRY	<i>Conta as estrelas</i>	Planeta&OxfodSerie Nautilus	Solidariedade, valentía. Importancia da amizade e a capacidade de sacrificio dos seres humanos ante o perigo e a necesidade de supervivencia
JUÁN GÓMEZ-JURADO	<i>El emblema del traidor</i>	Plaza&Janés	Historia de amor entre un alemán e unha xudea na Alemaña derrotada despois da Guerra Mundial
MARIE-SABINE ROGER	<i>Tardes con Margueritt</i>	Galaxia "Costa Oeste"	Amizade e cooperación entre un "neno" de 45 anos e unha anciá que está a perder a vista e a memoria

10.4.- TEXTOS E DOCUMENTOS

Distintos textos e documentos do fondo de material documental do Departamento.

11.TRANSVERSALIDADE

Polas súas características, a materia de Relixión incorpora nos seus contidos case que tódolos temas transversais; e ademais, ca lectura e o traballo do libro aseguramos que se traballen os temas transversais: educación moral e cívica, a educación para a paz, a igualdade de oportunidades entre os sexos, a educación ambiental, sexual, para a saúde, educación do consumidor e a vial

12.ATENCIÓN A DIVERSIDADE

Nas unidades didácticas inclúense contidos para aqueles alumnos que poden ampliar o desenvolvemento das súas capacidades. Tamén se ten en conta aos alumnos que teñen dificultades para realizar todo o desenvolvemento do proceso. Pensando nestes alumnos ofrécense sínteses moi breves e actividades sinxelas que facilitan o adecuado desenvolvemento.

BACHARELATO

1. INTRODUCCIÓN - BACHARELATO

O ensino da Relixión e Moral católica no currículo do Bacharelato contribúe ao logro dunha das súas finalidades educativas: Favorecer a madurez persoal dos seus alumnos mediante unha formación multidisciplinar na que cobra máximo interese a achega científico-cultural de cada unha das disciplinas.

1.1.- Finalidades educativas

Proporcionar ós rapaces unha formación cristiá segundo a Doutrina e Moral católica, que lles axude a integrar na súa identidade persoal e social os valores inherentes ao diálogo da fe coa cultura.

Brindarlles unha preparación para a vida pola cal os alumnos poidan desempeñar as súas funcións sociais con responsabilidade moral segundo o espírito do Evanxeo.

Ofrecer ós alumnos a orientación cristiá necesaria para responder ós problemas e interrogantes do noso mundo e permitirlles actuar nel de xeito responsable e solidario.

1.2.- Características do ensino da Relixión e Moral católica no Bacharelato

A relixión é un fenómeno integrante da vida e a historia das sociedades humanas e unha clave esencial da súa cultura. Tamén hoxe, nas sociedades nas que domina unha cultura secularizada, pluralista e científico-técnica, a relixión é un feito real e significativo para amplos sectores sociais e unha referencia básica para a interpretación da nosa civilización occidental. Por iso, é unha materia imprescindible para coñecer a idiosincrasia dos pobos e para afondar no que é o ser humano, na súa historia persoal e colectiva.

Para coñecer, comprender e interpretar o noso patrimonio cultural, impregnado de crenzas, símbolos e valores cristiáns, é preciso coñecer dun modo sistemático e rigoroso os contidos esenciais da fe cristiá.

Os alumnos poderán coñecer o feito relixioso e o feito cristián na actualidade; a fe ante a ciencia e a técnica; a fe e os humanismos. Realizarán unha aproximación á mensaxe cristiá en relación coa cultura e coñecerán as liñas esenciais da Doutrina Social da Igrexa.

Ademais da **dimensión cultural**, a relixión ten unha forte **dimensión humanizadora** que contribúe ao pleno desenvolvemento da personalidade humana. O seu logro implica enraizar os obxectivos do sistema educativo no núcleo referencial de crenzas e valores que permiten ao alumno darse respostas ás súas interrogantes radicais e construír armónicamente a súa propia identidade.

As preguntas e respostas polo sentido último da vida, o problema do mal, a dignidade do ser humano, responsabilidade de homes e mulleres na natureza, a achega da ciencia e tecnoloxía ao servizo da persoa, son temas aos que desde a relixión católica dáselles unha orientación que afecta ao logro da identidade persoal dos alumnos e da súa integración responsable na sociedade.

A partir do valor fundamental da dignidade persoal, os alumnos poderán aprender que en Xesús atopamos o fundamento da Moral cristiá sobre o amor e a convivencia.

O ensino da Relixión e Moral católica por averse, neste tramo educativo, ao carácter científico, co que se abordan as Ciencias da Relixión, é adecuada ao currículo do Bacharelato e ten posibilidade de interrelacionarse cos outros saberes científico-culturais do devandito currículo.

2. OBXECTIVOS

1. Recoñecer a importancia e universalidade do fenómeno relixioso nas diferentes culturas e, en particular, do cristianismo.
2. Sintetizar os contidos fundamentais da mensaxe cristián desde as fontes bíblicas e doutrinarias da Igrexa.
3. Coñecer os principais contidos da fe cristiá en diálogo cos pensadores e a cultura actual.
4. Coñecer a achega da fe ao sentido da existencia humana, á comprensión do valor e da dignidade do ser humano e aos grandes valores da cultura actual (concepto de persoa, liberdade, dignidade, dereitos humanos, etc.)
5. Coñecer a relación entre a fe e o mundo actual e comprender criticamente a relación entre fe, ciencia e razón.
6. Descubrir os valores humanos do cristianismo e das distintas relixións, contrastándoos cos valores dos humanismos do noso tempo.
7. Fundamentar, desde unha postura de diálogo e apertura a outras culturas e cosmovisións, as propias conviccións relixiosas.
8. Coñecer os elementos básicos da doutrina social da Igrexa católica para interpretar á súa luz a realidade socioeconómica do mundo.
9. Adquirir unha actitude de respecto e valoración cara ás persoas de diversa cultura e ideoloxía, co fin de construír mediante o diálogo unha convivencia en paz e concordia.
10. Descubrir o significado profundo da actividade humana como manifestación da propia dignidade aplicando os criterios cristiáns á actividade laboral.
11. Descubrir o sentido da dignidade do ser humano, partindo da súa creación, o valor da súa vida e a súa transcendencia.
12. Recoñecer os contidos éticos da mensaxe cristiá e sabelos aplicar na construción da sociedade.
13. Analizar a relación da fe coa cultura actual valorando a súa achega mutua.
14. Identificar como a fe se manifesta na arte relixiosa do noso tempo.
15. Identificar e valorar na sociedade, a defensa ou agresión aos dereitos humanos.
16. Constatar o longo camiño que andou a humanidade na conquista dos dereitos humanos.
17. Coñecer os dereitos humanos que propuxo a ONU e asumilos na lexislación española.
18. Familiarizarse con persoas, grupos e movementos cristiáns comprometidos na defensa dos dereitos humanos.

3. COMPETENCIAS BÁSICAS

Competencia en comunicación lingüística

- Coñecer a especificidade da linguaxe relixiosa: simbólica e bíblica.
- Coñecer a análise e o vocabulario relixioso da doutrina social da Igrexa.
- Valorar a precisión conceptual, analítica e argumental da linguaxe doutrinal.
- Valorar as linguaxes artísticas en que se expresa o feito relixioso.

Competencia social e cívica

- Descubrir e desenvolver a verdadeira humanización, capaz de facer competente os alumnos na acción social.
- Favorecer que os alumnos e alumnas recoñezan a raíz do seu propio ser.
- Formar a dimensión moral.
- Comprometerse na acción social.
- Fomentar os valores cristiáns de respecto, cooperación, solidariedade, xustiza, non-violencia, compromiso e participación desde as súas referencias cristiáns na filiación polo amor de Deus, o amor, a fraternidade, a xustiza, a misericordia, o perdón, a doazón dun mesmo e a entrega total a prol dos pobres.
- Promover a autonomía na iniciativa persoal polo ben e a verdade.
- Recoñecer as bases esenciais da identidade persoal.

Competencia de autonomía e iniciativa persoal

- Afondar no coñecemento dun mesmo: potencialidades, dignidade e sentido vital.
- Abrirse cara ao fundamento e o sentido último da vida.
- Recoñecer na relixión unha fonte de valores e de integración social.
- Descubrir a identidade persoal desde a apertura ao significado último e global da existencia.
- Construír un xuízo moral baseado nos principios, valores e actitudes.

Competencia no coñecemento e a interacción co mundo físico

- Coñecer a doutrina social da Igrexa sobre as respostas e solución que se lles dan aos problemas que xorden na interacción do ser humano co medio físico e consigo mesmo.
- Valorar eticamente o uso da ciencia e a tecnoloxía.

Competencia cultural e artística

- Comprender e asumir os valores da expresión artística, cultural e estética do feito relixioso.
- Integrar o feito relixioso como elemento esencial na configuración da historia europea occidental, en xeral, e española en particular.
- Valorar a expresión artística e cultural da relixión non só como unha linguaxe enunciativa máis, senón desde unha dimensión máis profunda, como expresión dun xeito concreto de ver e situarse na vida.

4. CONTIDOS

4.1 TEMA 1. O feito relixioso.

4.1.1.-Conceptos

1.Universalidade do feito relixioso.

2.Teorías sobre a orixe da relixión:

- a. Positivismo.
- b. Evolucionismo.
- c. Racionalismo.
- d. Marxismo.

3.A cultura actual ante a relixión:

- a. Positivismo.
- b. Agnosticismo.
- c. Relativismo.
- d. A liberdade como valor absoluto.
- e. Consumismo e Hedonismo.

4.Manifestacións da actitude relixiosa: **mediacións:**

- a. Mitos e relatos.
- b. Ritos e festas.
- c. Oración .
- d. Moral.
- e. Distinción entre: relixión, superstición, maxia e idolatría.

4.1.2.- Procedementos

- Análise crítica dos mitos e das crenzas da modernidade como propostas de sentido colectivo.
- Síntese dos aspectos fundamentais sobre o ser humano e o sentido da vida.
- Sistematización das diferentes teorías sobre a orixe da relixión.
- Interpretación das diversas expresións humanas ante as distintas manifestacións da cultura.
- Comentario de textos e análise crítica dos medios de comunicación social en relación co papel da relixión na sociedade actual.

4.1.3.- Actitudes

- Aprecio dos valores humanos expresados nos ritos, nos signos e nos testemuños relixiosos.
- Recoñecemento da experiencia relixiosa como realizadora e plenificadora da persoa.
- Aprecio e respecto ao feito relixioso en xeral e ante o feito cristián, así como ante calquera manifestación humana de procura de sentido.
- Actitude de comprensión, valoración e respecto a outras formas de pensamento e crenzas.

4.1.4.- Actividades

- Sintetizar aspectos fundamentais sobre o ser humano e o sentido da vida.
- Análise de mitos e crenzas relacionados co sentido colectivo.
- Interpretar as distintas expresións humanas ante as múltiples manifestacións culturais.
- Análise e comentario crítico de textos.

4.1.5.- Avaliación

- Recoñecemento dos principais trazos que definen unha sociedade secularizada, e determinación da súa incidencia no modo de vivir e expresar a fe.

- Valoración da achega das distintas teoloxías no seu diálogo coas esixencias do noso tempo a luz do Maxisterio da Igrexa.
- Participación en debates sobre temas e feitos da actualidade que teñen que ver cos grandes contidos estudados, confrontando as propias conviccións coas mantidas por outros e en referencia á relixión e moral católica.

4.2. TEMA 2. O sentido da vida.

4.2.1.- Conceptos

1. Distintas formas de preguntar: preguntas de feito e preguntas de sentido
2. As acepcións do termo sentido: orientación e significado.
3. As grandes preguntas polo sentido:
 - a. A orixe.
 - b. Destino(a morte).
 - c. A identidade.
 - d. A liberdade(liberdade e mal).
 - e. A dualidade, inmanencia-transcendencia.
 - f. Ámbito do sentido como o espazo da liberdade humana.
4. As distintas aproximacións ao problema do sentido da vida.
 - a. Desde a inmanencia: humanismos, existencialismos, agnosticismos, etc.
 - b. Desde a transcendencia: as grandes relixións como oferta de sentido.
5. As condicións da experiencia relixiosa.

4.2.2.- Procedementos

- Relacionar os problemas básicos da existencia coas crenzas e as prácticas relixiosas e coas propostas dos grandes pensadores.
- Análise crítica dos mitos e das crenzas da modernidade como propostas de sentido colectivo.
- Síntese dos aspectos fundamentais sobre o ser humano e o sentido da vida.
- Análise crítica da ciencia e da técnica para dar un sentido auténtico e desde a fe ao desenvolvemento e o progreso humanos.
- Comentario de textos e análise crítica dos medios de comunicación social en relación coas grandes cuestións do sentido da vida.

4.2.3.- Actitudes

- Actitude de comprensión, valoración e respecto a outras formas de pensamento, culturas e crenzas relixiosas.
- Procura de fundamentación das propias crenzas e conviccións relixiosas.
- Valor da riqueza cultural da sociedade.
- Discernimento da crise de valores e a súa incidencia no ser humano.
- Valoración do cristianismo e da súa achega á idea de persoa, liberdade e realización humana da cultura occidental.
- Actitude de respecto ás distintas interpretacións do ser humano, cun xuízo crítico ante todo o que lle degrada.

4.2.4.- Actividades

- Comentario de textos e análise crítica de distintos medios de comunicación social.
- Sintetizar os aspectos fundamentais sobre o ser humano e o sentido da vida.
- Analizar mitos e crenzas da sociedade actual.

4.2.5.- Avaliación

- Participación en debates sobre temas e feitos da actualidade que teñen que ver cos grandes contidos estudados, confrontando as propias conviccións coas mantidas por outros e en referencia á relixión e moral católica.
- Descrición da resposta que as relixións e os humanismos deron á cuestión sobre o ser humano e o sentido da súa vida, e a resposta que dá a fe católica.
- Explicación das condicións para unha experiencia de fe e a súa relación cos valores e contravalores da sociedade actual.

4.3. TEMA 3. Os humanismos.

4.3.1.- Conceptos

- 1.¿Qué é o humanismo?
 - 1.1.Orixe e evolución do termo humanismo.
2. Humanismos do século XIX (humanismos ateos).
 - 2.1. Feuerbach.
 - 2.2.Marx.
 - 2.3.Nietzsche.
 - 2.4.Freud.
3. Humanismos do século XX:
 - 3.1.Humanismo existencialista:
 - a. Sartre
 - b. Camus.
 - c. Heidegger.
 - 3.2.Humanismo de inspiración cristián:
 - a. Maritain.
 - b. Mounier.
 - c. Marcel.
 - d. Miguel de Unamuno.
 - e. Teilhard de Chardín.
 - f. Xavier Zubiri.
- 4.Humanismo e fe cristián.

4.3.2.- Procedementos

- Sistematización das distintas propostas dos pensadores humanistas.
- Lectura e comentario dos textos máis significativos en referencia a concepción do ser humano e do sentido da súa vida, a súa liberdade, etc.
- Contextualización dos distintos pensadores na súa época e pensamento.
- Relacionar os problemas básicos da existencia humana coas crenzas e as prácticas relixiosas e cos grandes pensadores.

- Identificación dos diferentes modos de presentar a Deus na cultura e os medios de comunicación social.
- Análise crítica da relación Deus-home nos humanismos.
- Relacionar os problemas básicos da existencia coas crenzas e as prácticas relixiosas e coas propostas dos grandes pensadores.

4.3.3.- Actitudes

- Aprecio dos valores humanos expresados nos ritos, nos signos e nos testemuños relixiosos.
- Valores humanos presentes na revelación: dignidade humana, inviolabilidade da vida, sentido da liberdade e responsabilidade humana, solidariedade, etc.
- Valoración do diálogo e compromiso entre as persoas para a construción dun mundo que garanta o desenvolvemento integral das mesmas.
- Discernimento da crise de valores e a súa incidencia no ser humano.
- Actitude de respecto ás distintas interpretacións do ser humano, cun xuízo crítico ante todo o que lle degrada.

4.3.4.- Actividades

- Sintetizar as distintas propostas dos humanismos.
- Comentario e análise crítica dos textos máis significativos dos autores estudados.

4.3.5.-Avaliación

- Descrición da resposta que as relixións e os humanismos deron á cuestión sobre o ser humano e o sentido da súa vida, e a resposta que dá a fe católica.
- Identificación das principais propostas dos pensadores humanistas e valoración crítica da súa imaxe de Deus e do ser humano.
- Estudo dalgunhas manifestacións artísticas e culturais e descrición da expresión do seu sentido relixioso.
- Participación en debates sobre temas e feitos da actualidade que teñan que ver cos grandes contidos estudados, confrontando as propias conviccións coas mantidas por outros e en referencia á relixión e moral católica.

4.4. TEMA 4. Doutrina social.

4.4.1.- Conceptos

1.-Principios e valores da D.S.

1.1.-A dignidade da persoa.

1.2.-A persoa , ser social e centro da sociedade.

1.3.-Principios fundamentais.

1.4.-Valores fundamentais

2.-Historia da D.S. da Igrexa.

2.1.-Antecedentes históricos:

- Revolucións políticas e novos réximes.
- Actitude hostil cara á Igrexa que se prega en si mesma.
- Revolución industrial e a cuestión social.

2.2.-D.S. da Igrexa:

- a. Encíclica Rerum Novarum (León XIII, 1891)
- b. Encíclica Quadragesimo Anno (Pío XI, 1931)
- c. Encíclica Mater et Magistra (Xoán XXIII, 1961)
- d. Encíclica Pacem in Terris (Xoán XXIII, 1963)
- e. Concilio Vaticano II: Gaudium et Spes (1962-1965)
- f. Encíclica Populorum Progressio (Paulo VI, 1967)
- g. Encíclica Octogesima Adveniens (Paulo VI, 1971)
- h. Encíclica Laborem Exercens (Xoán Paulo II, 1981)
- i. Encíclica Sollicitudo Rei Socialis (Xoán Paulo II, 1987)
- j. Encíclica Centesimus Annus (Xoán Paulo II, 1991)

3.-Natureza da D.S. da Igrexa

3.1.-Finalidade da D.S.

3.2.-Metodoloxía da D.S.

4.4.2.- Procedementos

- Coñecemento e análise dos documentos máis relevantes da D.S. da Igrexa.
- Selección e clasificación dos feitos e condutas morais a partir da D.S. da Igrexa.
- Investigación e análise da acción social actual das organizacións e os movementos católicos.
- Selección e clasificación de feitos e condutas laborais a partir da observación da realidade.
- Formulación de xuízos críticos adecuados sobre a conduta humana á luz da D.S. da Igrexa.

4.4.3.- Actitudes

- Aprecio dos valores humanos presentes na revelación.
- Aprecio do sentido transcendente do compromiso social cristián.
- Discernimento da crise de valores e a súa incidencia no ser humano.
- Actitude de respecto ás distintas formas de traballo cun xuízo crítico sobre todo o que degrada ao ser humano.
- Discernimento dos acontecementos sociais, políticos e históricos á luz da Sagrada Escritura.

4.4.4.- Actividades

- Síntese, por grupos, dos distintos documentos da D.S. da Igrexa.
- Posta en común dos traballos de sínteses.

4.4.5.- Avaliación

- Participación en debates sobre temas e feitos da actualidade que teñan que ver cos grandes contidos estudados, confrontando as propias conviccións coas mantidas por outros e en referencia á relixión e moral católica.
- Descubrimento dos valores e contravalores dominantes na sociedade actual, descrición dos valores fundamentais da moral católica e análise dos conflitos que suscita actualmente a vivencia dos valores cristiáns na valoración da vida e no campo social para obrar en consecuencia co evanxelio.
- Identificación, observación e descrición dun acontecemento ou un problema social relevante, obtención da información sobre ese tema a partir dos medios de comunicación social e valoración á luz dos criterios morais cristiáns.

4.5. TEMA 5. Os dereitos humanos.

4.5.1.- Conceptos

- 1.- Declaración Universal dos Dereitos Humanos.
- 2.- Proposta cristiá:
 - 2.1.- A aventura de Xesús de Nazaret.
 - 2.2.-As Benaventuranzas do monte.
- 3.- Proxectos en acción: persoas, grupos e movementos comprometidos coa defensa dos dereitos humanos.

4.5.2.- Procedementos

- Coñecemento e análise da declaración de Dereitos Humanos.
- Formulación de xuízos críticos adecuados sobre a conduta humana á luz da Declaración Universal dos Dereitos Humanos.
- Selección e clasificación de feitos e condutas que violan a Declaración Universal dos Dereitos Humanos.

4.5.3.- Actitudes

- Aprecio pola Declaración Universal dos Dereitos Humanos.
- Discernimento da crise de valores e a súa incidencia no ser humano.
- Discernimento dos acontecementos sociais, políticos,económicos,culturais,relixiosos, etc, que violan a Declaración Universal dos Dereitos Humanos.

4.5.4.- Actividades

- Cuestionario sobre a Declaración Universal dos Dereitos Humanos.
- Elaboración de sínteses dos dereitos a través de paneis, carteis, murais, etc.
- Exposición de todo o traballo realizado cara a semana do 10 de decembro, día adicado a celebración da Declaración Universal dos Dereitos Humanos.

4.5.5.- Avaliación

- Analizar criticamente situacións, contextos,..., onde os D.D.H.H. son respectados e onde se atenta contra eles.
- Identificar e recoñecer os principais D.D.H.H. proclamados pola ONU e presentes na realidade social actual.
- Coñecer as respostas que a Igrexa foi dando aos grandes problemas sociais no transcurso da historia.
- Saber relacionar a defensa dos D.D.H.H. co compromiso cristián.

5. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Á espera da publicación do Real Decreto polo que se regula para o curso 2021-2022 a avaliación e as condicións de promoción na Educación Primaria, na Educación Secundaria Obrigatoria e no Bacharelato, así como as condicións de titulación na Educación Secundaria Obrigatoria e no Bacharelato, consonte ao disposto na Lei Orgánica 3/2020, de 29 de decembro, pola que se modifica a Lei

Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación, partiremos das seguintes premisas:

1. Describir as grandes respostas que se lle deron á cuestión sobre o sentido da vida e saber recoñecer eses diferentes tipos de respostas nalgunhas condutas actuais.
2. Coñecer o sentido da vida que propuxeron algúns dos pensadores máis representativos dos séculos XIX e XX.
3. Situar o fenómeno relixioso como un dos elementos máis específicos de resposta á cuestión sobre o sentido da vida.
4. Captar a especificidade da relixión cristiá no contexto das demais relixións e comprender a estrutura propia da fe cristiá e as súas consecuencias na vida das persoas que a aceptan.
5. Detectar como o sentido da vida leva a moitas persoas a se preguntaren polo misterio da vida e a comprenderen que Deus, na persoa de Xesucristo, lle deu sentido á vida dos seres humanos.
6. Describir a realidade social, política e económica do contorno mediante a observación e a análise da realidade, e detectar os problemas que formula para valorala desde os principios fundamentais da doutrina social da Igrexa.
7. Tomar conciencia, mediante a observación da realidade e o uso dos medios de comunicación, da inxusta orde moral imperante hoxe na sociedade e valorala á luz dos criterios morais cristiáns para, desde formulacións da fe, comprometerse na mellora das estruturas sociais.
8. Participar en debates sobre temas de actualidade relacionados coas realidades económicas, sociais e políticas, confrontando as opinións persoais coas doutras persoas e, especialmente, coa doutrina social da Igrexa.
9. Analizar como inflúe a fe cristiá na dimensión da existencia humana.
10. Establecer, a partir da vida de Xesús, os valores fundamentais da moral cristiá.
11. Explicar as relacións que se deron ao longo da historia entre a arte e a relixión cristiá.
12. Situar no tempo as diferentes obras artísticas e analizar como a época influíu nunha determinada concepción do relixioso.
13. Detectar, mediante a contemplación de obras de arte e de textos sobre estas, a expresión do sentido relixioso presente en moitas delas.
14. Identificar que características de Xesús plasmaron os artistas de todos os tempos nas diferentes expresións artísticas sobre a súa persoa.

6. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

1. Reflexiona sobre acontecementos mostrados nos medios de comunicación e emite xuízos de valor sobre a necesidade de sentido.
2. Identifica e diferenza a diversidade de respostas salvíficas que mostran as relixións.
3. Descubre, a partir dun visionado que mostre a inxustiza, a incapacidade da lei para fundamentar a dignidade humana.
4. Compara con textos eclesiais que vinculan a dignidade do ser humano á súa condición de criatura.
5. Investiga, obtén datos estatísticos e analiza sacando conclusións, comportamentos dos mozos que defenden ou atentan contra a dignidade do ser humano.
6. Cualifica as respostas de sentido que ofrece o ateísmo, agnosticismo ou laicismo e contrástaas coa proposta de salvación que ofrecen as relixións.

7. Identifica problemas sociais de finais do século XIX. Estuda a súa evolución ata a actualidade e analiza as respostas da doutrina social da Igrexa.
8. Elabora unha definición persoal sobre os termos, legal, ético e moral. Explica publicamente as diferenzas entre os termos coa axuda de medios audiovisuais.
9. Comprende e define con palabras persoais o significado de ben común, destino universal dos bens e subsidiariedade. Aplica a situacións concretas devanditos principios xustificando o pensamento social da Igrexa.
10. Identifica, a través de fontes, os diferentes métodos de coñecer a verdade na filosofía, a teoloxía, a ciencia e a técnica. Distingue que aspectos da realidade permite coñecer cada método.
11. Infórmase con rigor e debate respetuosamente, sobre o caso de Galileo, Servet, etc. Escribe a súa opinión, xustificando razonadamente as causas e consecuencias de devanditos conflitos.
12. Aprende, acepta e respecta que o criterio ético nace do recoñecemento da dignidade humana. Analiza casos e debate de xeito razoado as consecuencias que se derivan dun uso da ciencia sen referencia ético.
13. Estuda, analiza e define o concepto de cultura en diferentes épocas e contrástao co carácter antropológico do ensino da Igrexa.

7. MÍNIMOS ESIXIBLES

1. Descrición da resposta que as relixións e os humanismos deron á cuestión sobre o ser humano e o sentido da súa vida, e a resposta que dá a fe católica.
2. Identificación das principais propostas dos pensadores humanistas e valoración crítica da súa imaxe de Deus e do ser humano.
3. Descubrimento dos valores e os contravalores dominantes na sociedade actual, descrición dos valores fundamentais da moral católica e análise dos conflitos que suscitan actualmente a vivencia dos valores cristiáns na valoración da vida e no campo social para obrar en consecuencia co evanxelio.
4. Explicación das condicións para unha experiencia de fe e a súa relación cos valores e contravalores da sociedade actual.
5. Identificación, observación e descrición dun acontecemento ou un problema social relevante, obtención de información sobre ese tema a partir dos medios de comunicación social e valoración á luz dos criterios morais cristiáns.
6. Identificación das principais estruturas sociais de desigualdade e a súa valoración á luz da mensaxe do evanxeo.
7. Síntese das estruturas políticas e de participación fundamentais da nosa sociedade e a súa valoración á luz da D.S. da Igrexa.

8. METODOLOXÍA

Ensinar relixión non consiste unicamente en explicar unha serie de verdades relixiosas ben estruturadas, senón en axudar aos alumnos a construír un pensamento fundamentado, sistemático e autocrítico sobre as cuestións relixiosas fundamentais.

O modelo metodolóxico que se segue recolle as orientacións emanadas da concepción constructivista da aprendizaxe. Por iso, á hora de marcar as liñas metodolóxicas, tivéronse en conta os seguintes criterios:

- O protagonista do aprendizaxe é o alumno, coa súa propia actividade.
- Quen inicia unha nova aprendizaxe faino a partir dos coñecementos que xa posúe.
- Quen aprende constrúe activamente significados establecendo relacións entre o seu esquema mental e os estímulos externos. Só así se pode lograr unha aprendizaxe significativa.

Fieis sempre ao principio de pluralismo metodolóxico, no desenvolvemento das unidades didácticas utilízanse, combinadas, diversas estratexias de ensinanza-aprendizaxe:

a.-Estratexias expositivas. O ensino da Relixión é herdeira e forma parte do kerigma cristián, ten unha parte de proclamación, narración, relato. É tan esencial a exposición que o éxito ou fracaso da clase de relixión depende en gran parte do rigor, amenidade, entusiasmo, honradez e riqueza expositiva. As diferentes estratexias expositivas deben ter en conta os coñecementos previos do alumno, os seus intereses e necesidades, as súas motivacións e os seus proxectos vitais. Mediante a exposición buscamos tamén unha aprendizaxe significativa por recepción.

b.-Estratexias de indagación:

- 1.Preséntanse materiais seleccionados(textos, obras de arte, testemuños, obxectos sagrados, normas,...) sobre un tema para que o alumno os estructure ou reestructure segundo criterios propios.
- 2.Suscítanse problemas, de índole cultural-relixiosa, teolóxicas ou moral, cuxa solución débena buscar o propio alumno, en función dunhas claves que necesariamente haberá de fornecer o profesor.
- 3.Se promoven debates, comparacións, indagación de secuencias lóxicas de causa-efecto, acción-reacción, etc.

c.-Estratexias de motivación. Segundo as características dos alumnos, utilizaranse diversas estratexias.

- Aos que manifesten inquietude intelectual pódeseles motivar mediante “retos conceptuais”, invitacións á dedución, paradoxas, conflitos cognitivos, etc.
- Aos que manifesten un carácter máis afectivo, pódeseles motivar con presentación de casos, exemplos viventes, actitudes xenerosas doutras persoas, rastros de bondade.

A materia desenvolverase a base de técnicas de traballo activo nas que se terán en conta:

- 1.O traballo persoal ou individualizado.
- 2.traballo en grupo.

O traballo persoal ou individualizado, é un método adecuado para buscar datos concretos e para reflexionar sobre os aspectos que se van tratar, de modo que cando se traballe en equipo, lévense

os temas o suficientemente pensados e reflexionados. Mediante este tipo de traballo inténtase adecuar a aprendizaxe para conseguir cinco obxectivos:

1. Adaptación aos alumno/as máis capaces.
2. Evitar a masificación do ensino por acomodación a maioría.
3. Ter en conta aos alumnos/as máis capaces.
4. Promover a responsabilidade e o exercicio da libre decisión.
5. Facilitar o desenvolvemento persoal e intelectual de cada alumno/a e favorecer a riqueza do grupo pola posta en común das perspectivas individuais.

Tamén nos permite considerar o xeito de pensar de cada un dos alumnos/as, as súas técnicas de traballo, o seu proceder no estudo e os fins que perseguen.

O traballo en grupo pretende conseguir os seguintes obxectivos:

1. Desenvolver no alumnado actitudes e valores sociais que fomentan a cooperación, a solidariedade, a comprensión e a responsabilidade colectiva.
2. Adquirir coñecementos dun modo máis agradable e significativo, á vez que atento a diversidade dos alumnos, xa que estes traballan segundo as súas posibilidades e aptitudes.

9. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN

Na avaliación preténdese que o alumno saiba aplicar os saberes adquiridos a situacións concretas e avalíe os obxectivos propostos ao comezo de cada unidade didáctica. A avaliación non é tanto a cantidade de coñecementos senón a calidade dos mesmos, por iso terase en conta, sobre todo, o esforzo e a predisposición positiva cara á adquisición dunha nova aprendizaxe, tanto ou máis que o número de conceptos asimilados.

Todas as actividades que se suscitan nas unidades didácticas son realizables e orientadas a que o alumno sexa protagonista da súa propia aprendizaxe, poñendo en práctica así, os coñecementos que vai adquirindo á vez que os relaciona cos xa adquiridos.

Así mesmo todas as actividades son avaliáveis e están en consonancia cos obxectivos e contidos propostos.

As actividades se estruturan en:

- Análise de textos.
- Probas escritas tipo exame.
- Cuestionarios.
- Vocabularios.
- Video-forum.
- Libro-forum.

- Distintos traballos plásticos tipo collage, murais, carteis,etc.
- Lectura e entrega do traballo do libro.

10. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁTICOS

10.1.- LIBRO DE TEXTO

Non temos libro de texto, utilizaranse apuntes preparados polo departamento.

10.2.- GUIÓN TRABALLO DO LIBRO

1.- Autor / ano

Contexto:

- Social
- Político
- Económico
- Cultural
- Relixioso

2.- Tema

3.-Personaxes Principais

4.-Personaxes Secundarios

5.- Escenarios

6.-Trama-Argumento:

- Ideas principais
- Ideas secundarias
- Análise da linguaxe
- Análise de sentimentos / emociónes

7.- Resumen

8.- Valoración persoal e crítica

10.3.- BIBLIOGRAFÍA TRABALLO LIBRO

AUTOR	TÍTULO	EDI.	TEMA
	<i>Campos de fresas</i>		Drogas. Amistad.

JORDI SIERRA I FABRA	<i>Casting</i>	SM	Anorexia-Bulimia.
	<i>La memoria de los seres perdidos</i>		Dictadura Arxentina. Nais da Plaza de Mayo.
	<i>El rostro de la multitud</i>		¿Cómo ser famoso nunhas horas?
	<i>Las chicas de alambre</i>		Modelos de pasarela. Drogas.Prostitución.Anorexia
	<i>Durmindo sobre os espellos</i>		Dictadura Arxentina. Nais da Praza de Mayo.
	<i>Soidades de Ana</i>		Resultados dun aborto
	<i>Chamando as portas do ceo</i>		ONG, médicos sin fronteras.
	<i>Mendigo en la playa de oro</i>		ONG, ancianos
	<i>Noche del viernes</i>		Drogas.
MARINA MAYORAL	<i>Chamábase Luís</i>		Drogas.
JORGE GÓMEZ SOTO	<i>La chica del andén de enfrente</i>		Relacións entre irmáns
CARLOS PUERTO	<i>La mirada</i>	Everest	Contaxio de VIH.
	<i>Un frío viento del infierno</i>	SM	Intolerancia. Racismo. Movements radicais.
ANN BRASHARES	<i>Un verano en vaqueros</i>	SM	Amizade.1ª Relacións sexuais. Relacións paterno-filiales.
JOHN BOYNE	<i>El niño con el pijama de rayas</i>	Salamandra	A 2ª G.M. vista por un neno de 9 años.
JAN TERLOUW	<i>Barrotes de bambú</i>	SM	Sectas.
JOAN MANUEL GIBERT	<i>La voz de la madrugada</i>	SM	Intriga:”esa locutora fálame a mín.”.
Mª ISABEL MOLINA	<i>De Victoria para Alejandro</i>	Alfaguara	Orixes do cristianismo.
	<i>El señor del Cero</i>		O Islam en España.

	<i>El herrero de la luna llena</i>		Camiño de Santiago.
MERÇE RIVAS	<i>Nassima, á sombra dos talibans</i>	Ir Indo	O mundo dos talibans.
URI ORLEV	<i>Corre, chico, corre</i>	Santillana. Alfaguara	Historia dun neno xudeo, escapando da guerra e os campos de concentración.
ELIACER CANSINO	<i>Una Habitación en Babel</i>	Anaya	Relacións humanas. Comprensión, tolerancia, xustiza, autoestima, altruísmo, xenerosidade
LAURA GALLEGO GARCÍA	<i>Finis Mundi</i>	S.M.	Relacións humanas “Michel debe salvar a humanidade invocando ao Espírito do Tempo”
LOIS LOWRY	<i>Conta as estrelas</i>	Planeta&OxfodSerie Nautilus	Solidariedade, valentía. Importancia da amizade e a capacidade de sacrificio dos seres humanos ante o perigo e a necesidade de supervivencia
JUÁN GÓMEZ-JURADO	<i>El emblema del traidor</i>	Plaza&Janés	Historia de amor entre un alemán e unha xudea na Alemania derrotada despois da Guerra Mundial
MARIE-SABINE ROGER	<i>Tardes con Margeritt</i>	Galaxia “Costa Oeste”	Amizade e cooperación entre un “neno” de 45 anos e unha anciá que está a perder a vista e a memoria

10.4.- TEXTOS E DOCUMENTOS

Distintos textos e documentos do fondo de material documental do Departamento.

11. TRANSVERSALIDADE

Polas súas características, a materia de Relixión incorpora nos seus contidos case que tódolos temas transversais; e ademais, ca lectura e o traballo do libro aseguramos que se traballen os temas transversais: educación moral e cívica, a educación para a paz, a igualdade de oportunidades entre os sexos, a educación ambiental, sexual, para a saúde, educación do consumidor e a vial.

12. ATENCIÓN A DIVERSIDADE

Nas unidades didácticas inclúense contidos para aqueles alumnos que poden ampliar o desenvolvemento das súas capacidades. Tamén se ten en conta aos alumnos que teñen dificultades para realizar todo o desenvolvemento do proceso. Pensando nestes alumnos ofrécense sínteses moi breves e actividades sinxelas que facilitan o adecuado desenvolvemento.

13. ACTIVIDADES DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN (En colaboración con IES A Sangriña de A Garda e IES Antón Alonso Ríos de Tomiño)

Diante da imprevisíbel evolución da actual pandemia vemos arriscado poder realizar gran parte das actividades que xa tiñan un carácter consolidado como as viaxes didácticas clásico-literarias de outono e primavera. Só se a evolución da pandemia fora favorable e sempre seguindo en todo momento as indicacións das autoridades educativas e sanitarias se retomarían.

➤ Actividades dunha xornada, puntuais ou no propio Centro (para todos os cursos)

Actividades relacionadas co *Samain*.

Xornada do Día Internacional contra a Violencia de Xénero.

Xornada de solidariedade no Nadal.

Celebración do Día dos Dereitos dos Nenos, Día dos Dereitos Humanos, Día da Paz e Día da Muller.

No Nadal visita as Residencias de anciáns.

Charlas-coloquios-mesas redondas.

Participación en campañas de diferentes ONGs (Campaña contra a Fame de *Manos Unidas*, Solidariedade Internacional, Entreculturas, REDES...).

Participación nos ODS da axenda 2030

Exposición no hall e corredores do Instituto de tarefas realizadas con murais ou carteis.

Participación en datas sinaladas colaborando con actividades organizadas por outros Departamentos que estean en relación cos obxectivos desta materia.

➤ Saídas Didácticas

Saída	Curso
Visita ao Castro de Santa Tegra e Castelo de Santa Cruz	1º ESO
Visita ao Monte Aloia, Castro do Alto dos Cubos, petroglifos de A Macoca	
Vigo romano (vila romana de Toralla, Centro Arqueolóxico do Areal-Salinae, O Castro...)	

Percorrido polas parroquias dos alumnos das que fan un traballo.	2º ESO
Visita a Catedral de Tui, conxunto histórico .	1º e 2º ESO
Cambados literario	1º e 2º ESO
Ruta xuderías Ribadavia	2º, 3º e 4º ESO
Visita ao Belén do asilo “Residencia San Telmo”	1º a 4º ESO e BAC
Visita ao Convento das Clarisas de Tui.	3º e 4º ESO
Visita ao mosteiro cisterciense de Santa María de Oia.	1º a 4º ESO
XVII Viaxe Clásico-Literaria con visitas a Conímbriga, Salamanca, Ciudad Rodrigo, Cáceres, Cáparra, Plasencia, Coria e Mérida	3º ESO a 1ºBAC
Outras que poidan xurdir ao longo do curso e sexan interesantes para o alumnado.	

OBSERVACIÓN:

As actividades que se propoñen máis arriba estarán suxeitas as circunstancias sanitarias do momento nos que se vaian a realizar.

14. PROXECTO LECTOR

Dende o departamento de Relixión participamos de xeito activo nas actividades encamiñadas a mellorar as capacidades e competencias lectoras dos alumnos colaborando para que o tempo específico semanal de lectura nas aulas se cumpra axeitadamente, e participando nas actividades de promoción da lectura e do mundo do libro organizadas pola biblioteca.

O noso Departamento propón as seguintes lecturas

AUTOR	TÍTULO	EDI.	TEMA
	<i>Campos de fresas</i>		Drogas. Amistad.
	<i>Casting</i>		Anorexia-Bulimia.
	<i>La memoria de los seres perdidos</i>		Dictadura Arxentina. Nais da Plaza de Mayo.
	<i>El rostro de la multitud</i>		¿Cómo ser famoso nunhas horas?
			Modelos de pasarela.

JORDI SIERRA I FABRA	<i>Las chicas de alambre</i>	SM	Drogas.Prostitución.Anorexia
	<i>Durmindo sobre os espellos</i>		Dictadura Arxentina. Nais da Praza de Mayo.
	<i>Soidades de Ana</i>		Resultados dun aborto
	<i>Chamando as portas do ceo</i>		ONG, médicos sin fronteiras.
	<i>Mendigo en la playa de oro</i>		ONG, ancianos
	<i>Noche del viernes</i>		Drogas.
MARINA MAYORAL	<i>Chamábase Luís</i>		Drogas.
JORGE GÓMEZ SOTO	<i>La chica del andén de enfrente</i>		Relacións entre irmáns
CARLOS PUERTO	<i>La mirada</i>	Everest	Contaxio de VIH.
	<i>Un frío viento del infierno</i>	SM	Intolerancia. Racismo. Movements radicais.
ANN BRASHARES	<i>Un verano en vaqueros</i>	SM	Amizade. 1ª Relacións sexuais. Relacións paterno-filiales.
JOHN BOYNE	<i>El niño con el pijama de rayas</i>	Salamandra	A 2ª G.M. vista por un neno de 9 anos.
JAN TERLOUW	<i>Barrotes de bambú</i>	SM	Sectas.
JOAN MANUEL GIBERT	<i>La voz de la madrugada</i>	SM	Intriga:”esa locutora fáleme a mín.”.
Mª ISABEL MOLINA	<i>De Victoria para Alejandro</i>	Alfaguara	Orixes do cristianismo.
	<i>El señor del Cero</i>		O Islam en España.
	<i>El herrero de la luna llena</i>		Camiño de Santiago.
MERÇE RIVAS	<i>Nassima, á sombra dos talibans</i>	Ir Indo	O mundo dos talibans.
URI ORLEV	<i>Corre, chico, corre</i>	Santillana. Alfaguara	Historia dun neno xudeo, escapando da

			guerra e os campos de concentración.
ELIACER CANSINO	<i>Una Habitación en Babel</i>	Anaya	Relacións humanas. Comprensión,tolerancia,xustiza,autoes-ti-ma,altruísmo,xenerosidade
LAURA GALLEGO GARCÍA	<i>Finis Mundi</i>	S.M.	Relacións humanas “Michel debe salvar a humanidade invo-cando ao Espírito do Tempo”
LOIS LOWRY	<i>Conta as estrelas</i>	Planeta&OxfodSe-rie Nautilus	Solidariedade, valentía. Importancia da amizade e a capacidade de sacrificio dos seres humanos ante o perigo e a necesidade de supervivencia
JUÁN GÓMEZ-JURADO	<i>El emblema del traidor</i>	Plaza&Janés	Historia de amor entre un alemán e unha xudea na Alemania derrotada despois da Guerra Mundial
MARIE-SABINE ROGER	<i>Tardes con Mar-gueritt</i>	Galaxia “Costa Oes-te”	Amizade e cooperación entre un “nenó” de 45 anos e unha anciá que está a per-der a vista e a memoria

15. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN TIC

Ao longo do curso traballaremos cos alumnos, na biblioteca, diversos temas acudindo as novas tecnoloxías, cos ordenadores; en distintas páxinas relacionadas cos contidos curriculares.